POMEGRANATE PRODUCTION
د انارو تولید

Prepared by
University of California at Davis, and
The International Foundation of Hope (IF HOPE) under subcontract with
USAID's Alternative Development Program – Eastern Region

ترتیب او جوړونه: په Davis کې د کلیفورنیا پوهنتون او د امریکا د متحده ایالتونو نړیوالې پرمختیایي ادارې د ختیزې سیمې د متبادل پرمختګ پروګرام فرعي قراردادي د (IF HOPE) نړیواله مؤسسه

Ketabton.com

These training materials have been made possible by the generous support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID). The contents of this document are the sole responsibility of the authors and do not necessarily reflect the views of USAID, The United States Government or Development Alternatives, Inc.

دا روزنيز مواد د امریکا د متحده ایالتونو د نړیوالې پرمختیایي ادارې له لارې د امریکا د خلکو د پراخې مرستې په وسیله راټول شوي دي. د دې کتاب د ټولو محتویاتو مسؤلیت یوازې او یوازې د کتاب د لیکوالانو پر غاړه دی او په هیڅ ډول د USAID، د امریکا د حکومت او د DAI د کمپنۍ د نظر څرګندوی نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

دا چې د کرنې په وده کې د ترویج د کارکوونکو نقش ډېر مهم دی له همدې امله دکرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت هم دا اړتیا ولیدله چې خپل د ترویج مدیران او مامورین په داسې مهارتونو او پوهه سنبال کړي چې وکولی شي د هغې کرنیزې ټولنې اړتیاوو ته ځواب ووایې چې په تدریجي توګه د مغلقو تولیدي سیسیتمونو پر لور پرمختګ کوي.

د انارود تولید په هکله په ساحه کې کاریدونکی دا لارښودکتاب- او ددې سلسلې نور کتابونه باید تل د ترویج له مامورینو سره موجود اوسي. دا لارښود کتاب د افغانستان د ختیزې سیمې دمشهورو مېوو له ډلې څخه د انارو د اصلي ځای، تجارتي استعمال، تولیدي سیستمونو او بازارموندنې په اړه تفصیلي معلومات لري. یاده دې وي چې انار د یو شمېر نورو مېوو تر څنګ ښه ثابت شوی بازار لري.

که څه هم په دې کتاب کې موجودې ځینې لارې چارې به زمونږ دهېواد د کرنې په برخه کې نوې وي خو دا ټول هغه څه دي چې که چېرې مونږ وغواړو افغانی کرنیز سیستم یوه داسې نوې پړاو ته ور داخل کړو په کوم کې چې کرنیز تولیدات د بازار له غوښتنو سره سم وي، نو باید چې لاندې ذکر شوې لارې چارې په پام کې ونیسو.

مونږ تاسې ته بلنه درکوو چې دیوې داسې تاریخي پروژې یوه برخه شئ چې له مخې یې د افغانستان دودیز کرنیز سیستم د نوو کرنیزو لارو چارو په خپلولو او عملي کولو سره په یو عصري کرنیز سیستم بدل کړو، له بزګرانو سره مرسته وکړو چې پر بازار ولاړ اقتصاد کې بریالیتوبونه تر لاسه کړي او ددې ټولو نه مهمه دا چې کرنه د یو کاروبار په ډول خپله کړي. ددې ټولو موخو د ترلاسه کولو لپاره د بزګرانو او د ترویج دمامورینو ترمنځ د داسې نېږدې اړیکو منځ ته راتلو ته اړتیا ده چې په کې مونږ دترویج مامورین خپل ځانونه د بزګرانو زړونو ته د خبرو له لارې نه، بلکه هغوی ته دعملي لارښوونو او زده کړو له لارې نږدې کړو.

دا لارښود کتاب دهغو مرستو او موادو دسلسلې یوه برخه ده چې د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام په ملاتړ او مرسته چمتو شوي دي.

محمد حسین صافی، د ننګرهار د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

محمد اسمعیل دولتزی، د لغمان د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

الحاج محمد محصل، د کنړ د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت

USAID | AFGHANISTAN
FROM THE AMERICAN PEOPLE
Alternative Development Program—Eastern Region ADP/E

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلړ

۱. انار : سرچینه یې او چیرته کرل کیږي.. ۵
۲. انار څه ډول میوه ده ؟.. ۶
نوعې یا ډولونه :.. ۷
د میوو په اړه مهم مشخصات :.. ۱۰
د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟.. ۱۱
۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یې کرل کیږي؟................ ۱۲
۴.د باغ پلان ګوزاري:.. ۱۲
د ډول یا نوعې غوره کول.. ۱۲
د موقعیت غوره کول او تیارول:.. ۱٤
له یخ وهنې څخه ساتنه :.. ۱٤
د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول :.. ۱۵
د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : Pre-planting Fertilization :................................ ۱۵
د نیالګیو کینولو ډیزاین یا Planting design:.. ۱٦
۵. د باغ جوړول: ۱۸
د قوریې ونې او دهغې کرل :.. ۱۸
اوبه:.. ۱۹
د نویو کینول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :.. ۲۰
د انارو د ونې د ښاخه بري عمومې دودونه :.. ۲۱
د روزنې سیستمونه Training System:.. ۲۳
د ښاخه برۍ ډولونه:.. ۲٤
۶. د باغ اداره او تنظیم ORCHARD MANAGEMENT :................................ ۲٦
د رسیدلي باغ پاملرنه کول.. ۲٦
په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:.. ۲۷
دعناصرو دکمښت د نښو پیژندل:.. ۲۹
اوبه خور:.. ۳۰
د میوې رنګړي کول:.. ۳۲
۷. د انارو غټې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:.. ۳۲
سپږۍ یا Aphids:.. ۳٤
سپږۍ Mites:.. ۳٤
چینجي Worms :.. ۳۵
د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :.. ۳٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول: ۳۷
د انارو د مېوو پروسس: ۳۷
۸. پوښښي بوټي ۴۰
ولې پوښني بوټي وکرل شي؟ ۴۰
د پوښښي بوټو زیانونه: ۴۰
سپارښتنې Recommendations: ۴۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. انار : سرچینه یي او چیرته کرل کیږي.

انار د ایران ، شمالي هند ، همالیا او په اسیا کې د مدیترانې او ققفاز په زونونو کې له پخوا وختونو راهیسې کرل کېده او ویل کېږي چې اصلي منشا او مبدا یې هم یاد شوي ځایونه دي. انار په هر ډول خاوره او آب و هوا کې توافق کوي .د وچکالۍ ، مالګې ، د اوسپنې د کموالي او فعال کلسیم کاربونېټ په وړاندې مقاوم دي. په پراخه ډول په ټول ایران ، هند ، د سویل ختیزې اسیا په وچو برخو کې ، ملایا (Malaya) شرقي اندیز (East Indies) او د متحده ایالاتو او لاتین امریکا په وچو او تودو سیمو کې کرل کېږي. انار معمولاد بحرله سطحې څخه د ۱۰۰۰ مترو نه په ټیټو سیمو کې کرل کېږي او په تودو او نیمه تودو سیمو پورې محدود دي ولې په وچ او نیمه وچ اقلیم کې ښه کرل کېږي. په هغه ځایونو کې په زړه پورې وده کوي په کومو کې چې ژمې سوړ او اوړي تود وي .انار د سړو حالاتو په مقابل کې د مقاومت توان لري مګر ۱۰- درجې د سانتي ګراد څخه د ټیټو سړو په وړاندې تر ډیره وخته ژوندي نشي پاتې کېداې. په ۳۰ درجې د سانتي ګراد تودوخه او وچ اقلیم کې د مېوې د ودې په دوران کې د ښه جنسیت مېوې تولیدوي .هغه ساحې چې ډیر رطوبت او بارانونه لري د انارو د کر لپاره په بشپړ ډول مناسبې ندي.

او که چیرې انار د نو موړو شرایطو لاندې تولید شي نو لاسته راغلې انار به لږ خوږوالي ولري او په پر لپسې توګه به وغورځیږي .

اوس مهال انار د جنوبي قطب څخه پرته په ټولو لویو وچو (براعظمونو) کې کرل کېږي. د انارو تولید په نړیواله کچه د امریکا په متحده ایالاتو د (کالیفورنیا ، اریزونا) په واسطه رهبري کېږي او د ترکیې ، تونېس ، هسپانیه ، او ایران په واسطه تعقیبیږي . که څه هم په عمومې صورت قبول شوي احصاییه وجود لري .

- کالیفورنیا تقریباً ۱۷۰۰۰ مېټریک ټنه انار له ۱۲۱۴ هکتاره څخه د ۴،۹ مېلونه ډالرو په ارزښت تولیدوي . د مېوو د روغتیایي ګټو د لوړوالي په اسا س د انارو کر زیاتیږي .
- په تونس کې په ۱۹۹۹ م کال کې ټول ټال د ۱۵۰۰۰ هکتاره ساحې کې چې معمولاً ۵ مېلونه د انارو ونې په مخلوطو مېوه دارو باغونو کې کرل شوي یا هم توزیع شوي دي راپور ورکړل شوي دي . په ۱۹۹۷ کال کې کلنې تولید ۵۰۰۰۰ ټنه وه چې په عادي ډول په محلي بازارونو کې خرڅیده لږه برخه (%۱)یې صادریده .
- ترکیې په ۱۹۹۲ ل م کال کې ۵۲۰۰۰ ټنه د کلنې تولید راپور ورکړ .
- ایران په ۲۰۰۵ م کال کې ۷۰۰۰۰۰ ټنه د انارو د تولید راپور ورکړ
- اوس مهال د افغانستا ن تقریباً په سلو کې دوه برخې د کرنې تولید د انارو څخه لاسته راځي چې په بلخ، هلمند او نیمروز ولایتونو کې کرل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(Altai Consulting, Kabul, Afghanistan and FAO Survey 1997, 2003)

د انارو محلي نوعي چې د قندهار ولایت په ۴۰۳۲ جریبو یا ۸۰۲ هکتارو کې کرل کېږي د لوړ کېفیت او تولید په توګه پیژندل کېږي. دبزګرانو د راپور له مخي jerib/ 1720kg تولید د ډنډ ولسوالي څخه او jerib/ kg۳۸۰۰ تولید د ارغنداب ولسوالي څخه لاسته راځي. د فراه ولایت هم د انارو د لوړ تولید او ښه کېفیت په درلودلو سره چې 1097kg/jerib تولید ورڅخه په لاس راځي زیات شهرت لري چې په کې انار د مهمو حاصلاتو د جملي څخه په دوهمه درجه کې قرار لري.
د انارو تولید د انارو د تولید د لوړي تقاضا په مناسبت خصوصاً د انارو د جوس چې د روغتیایي ګټو په پیژندلو سره زیاتیږي .

۲. انار څه ډول مېوه ده ؟

انار (Punica granatum)یو بوټی یا یو وړه ونه ده چې لوړوالي یي ۸مترو ته رسیږي (زیاتره نسبتاً وړې وي) چې په تودوسیمو کې تل شني وي او نیمه تودو او معتدله ساحو کې پاڼریژي وي .دانارو نیالګي ډیر لږ تیره وزمه ، پاڼریژي ،وړې ، تنګې او اوږد وزمه پاڼې او لنډ ډنډرکي لري.د انارو ساقه د یو سور نصواري رنګه پوټکې پواسطه پوښل شوي کومه چې بیا وروسته په خړ رنګ بدلیږي . ښاخونه یي شخ ، زاویه لرونکې او بعضي وختونه تیره وزمه وي.د بوټي د بیخ څخه د ډنډرکو یو قوي مېلان د بوټي د ودي په وخت کې رامنځ ته کېږي .په باغونو کې معمولاً نیالګي د یوې ساقې په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه روزل کېږي او همدارنګه ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه وروزل شي . ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره په سړو سیمو کې هم وروزل شي تر دې چې د ټولې ونې د لمنځه تللو خطر کم شي .دانارو ونې کېداي شي چې د دوه سوه کالو په اوږدو کې ژوندي پاتي شي ولې د مېوې ورکولو توان یي د ۱۵ کالو څخه وروسته کمېږي او ونې بې ثمره کېږي.زیاتره انار په دوهم کال مېوه تولیدوي (بعضي په لومړي کال کې مېوه تولیدوي) مګر اساسي مېوه نیول یي د دریو څخه تر پنځو کلونو پوري نه شروع کېږي .

د انارو ګلان کېداي شي چې سپین ، ګلابي ، سره او یا هم نارنجي وي . ګلان کېداي شي مذکر (د لویدلو تخمو سره) یا بشپړ وي چې د مذکر او مونث برخو لرونکې وي او تولید ورکړي. زیاتره انار ځانګړي ګرده افشاني لري که چېرته دوهم ډول (نوعه) موجوده وي تر څو ګډه ګرده افشاني (Cross Pollination)صورت ونېسي نو بیا هم انار ښه حاصل ورکوي.د ګډې القاح نیولو په صورت کې د مېوو مقدار %۳۸ زیاتیږي .بعضي انار ځاني القاح نلري او Compatible pollenizers ته اړتیا لري. ګرده افشاني د حشراتو پواسطه معمولاًد شاتو دمچېو پواسطه رامنځ ته کېږي په عام ډول د انارو د مختلفو نوعو یا ډولونو ګل غوړیدنه(مارچ ـ اپریل) او (جولایي ـ اګست) تر منځ رامنځ ته کېږي. نوموړي غوړیدنه د لسو څخه تر دولسو اونېو پوري او هم تر زیات وخت پورې جاري وي چې دا عمل د نوعې او جعرافیاوي موقعیت پوري اړه لري . د بشپړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوړیدنې موده تقریباً په یو مباشت کې پاي ته رسیږي . د نارینه ګلانو سلنه (فیصدي) د ۲۰% - ۷۰% څخه لوړه وي چې دا سلنه (فیصدي) د انارو په نوعو او موسم پوري اړه لري . د مختلفو نوعو یا ډولونو په صورت کې د ګل غوړیدنې په موده کې دوه ډوله ګلان (زیات نارینه ګلان یا زیات بشپړ ګلان) تر ستر ګو کیږي . مګر په عا مه توګه بشپړ ګلان په زیات مقدار سره موجود وي ولې په تدریج ډول د ګل رسیدلو تر وخته کمیږي او وروسته بیا زیاتیږي . د میوې ساتنه (دمیوې د ټولولو په وخت کې) مخکنیو ګلانو څخه تر رسیدلو ګلانو پوري ۳۰ فیصده د مخکېني ګل په غوړیدنې کې او ۸۰ فیصده د وروستي ګل دغوړیدنې په دوران کې زیاتیږي. هغه ګلان چې د ګل غوړیدنې څخه څلور یا پنځه اونې وروسته تولید شوي وي لوړ حاصل ۹۰ فیصده د میوو لږ چاودیدل او د غوره جنسیت میوې ورکوي. پدي ډول د لومړنیو میوو د رنګړي کولو پواسطه په مجموعي ډول د میوو جنسیت اصلاح کوي . د انارو میوه د ۵,۳ څخه تر ۷,۵ سانتي متر پوري پراخه او وزن یې د ۳۰ څخه تر ۱۲۰ ګرامه پوري دي چې د ۳ څخه تر ۷ میاشتو په جریان کې وده کوي او پخیږي . انار څرمن وزمه بڼویه پوټکې لري او په نویو غیر قابل خوراک پردو ویشل شوي چې یو شمیر حجري تشکېلوي.
ټول زاویه لرونکي تخمونه د شیرې لرونکې کڅوړې په ډول وجود لري. د انارو میوه کېداي شي چې سپینه یا شنه یا ګلابي وي. د انارو د میوې بهرنۍ طبقه کېداي شي چې سپینه یا شنه ، ګلابي او یا سره وي او ژیړ ته ورته پس منظر ولري او د شیرې رنګ د بهرنۍ طبقې رنګ تعقیب کړي .د انارو د میوې د ښه خوند د لاسته راوړلو په خا طر د میوو د تولیدولو په دوران کې لوړې تودوخې ته ضرورت دی د میوې رنګ د نوعې په خصوصیاتو پوري اړه لري.

نوعې یا ډولونه :

د انارو (Genus punica) یوازې بل ډول P.Proto-punica چې P.nana هم ورته ویل کیږي وجود لري کوم چې په تجارتي ډول نه تولیدیږي او یا د خوړلو وړ نه دي. د یو هیواد د ډیرو نوعو نومونه بې ساري دي چې چېرته کرل شوي او ارثي سرچېنه یې هم بعضې وختونه غیر مشخصه وي او دا ځکه چې د یو ډول یا نوعې د یو څخه زیات نومونه وي .په زیاتره هیوادونو کې د انارو په سلګونو نوعې موجودې وي بعضې وختونه نوعې یا ډولونه د خوږو ، خوږو او تروو ، وختي ، منځني او ناوخته موسم د جوس په خاطر، د میز د سر میوه (د میز په سر د ډوډې خوړلو په وخت) نرمه دانه لرونکې او کلکه دانه لرونکې یا د ډیرو دانو لرونکې او لږو دانو لرونکو له مخې صنف بندي کیږي. د ډولونو یا نوعو نومونه بعضې وختونه د کرلو د ځاي څخه او یا هم د میوې د رنګ څخه سر چېنه اخلي.که څه هم د انارو ۳۰۰۰ نوعې پیژندل شوي خو یوازې یوه نوعه Wonderful یې په عام ډول په نړیواله کچه خصوصاً په کلیفورنیا ، چلي او اسرایلو کې کرل کیږي.کلک زړي لرونکې میوې د خوړلو ټیټ جنسیت لري نو همدا علت دي چې نرم زړو لرونکو نوعو ته امتیاز ورکول کیږي . کلک زړې میوې چې د تور رنګ لرونکې وي زیاتره د جوس او د پروسیس پخاطر ورڅخه کار اخستل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امریکا متحده ایالات (USA):

د Wonderful نوعې د قلمې په شکل د فلوریډا (Florida) ایالت څخه سرچینه اخیستي او په ۱۸۹۲ م کال په کلیفورنیا کې تکثیر شوي . مېوه یې ګرده مګر قطبي ساحه یې همواره ده او همدا رنګه نوموړي نوعه ډیره لویه ، تنه ارغواني ، سور رنګې ، ضخیم پوټکي لرونکې ، جوس لرونکې او نیمه کلک زړې ده .

بوټی یې قوي او حاصل ورکونکی دی . نوموړې نوعه غټه ارغواني سره مېوه لري چې په تاوده اقلیم کې د ښه جنسیت مېوه ورکوي او په هر ډول خاوره کې تر ډیره وخته ژوندی پاتې کېدای شي او د کر په اول کال کې یې مقاومت زیات دي ،ځاني القاح لري او د اګست د پنځه ویشتمې څخه تر اول داکتوبر پورې راټولیږي او د شپږ ساتتي ګرادو او یا له دي څخه په ښکته تودوخه کې ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري . نوري نوعې هم وجود لري ولي هغه ډیري کمې کرل کېږي چې عبارت دي له .

امبروسیا (Ambrosia): د wonderful نوعې په نسبت یې اندازه دري چنده ده ، پیکه ګلابي پوټکې لري د wonderful نوعې په څیر ارغواني نوعه خوږ /تریو جوس لري او ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

تل خوږه نوعه (Ever Sweet):

ډیره خوږه او بې زړو مېوه لري (حتي نا رسیدلي مېوې یې خوړې وي) سور پوټکی او شفاف جوس لري د اوړي دختمېدو څخه تر مني پوري راټولیږي . د سیند پر غاړو او یا هم د سیند څخه لرې کرل کېږي .ګلان یې غټ ، ځلانده ، او نارنجي سور رنګ لري او همدارنګه ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

ګریناډا نوعه (Grenada): مېوه یې دننه او بهر ژور سور رنګ لري په کلیفورنیا کې په تجارتي ډول ددي نوعې کرل مخ پر زیاتیدو دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریډ سیلک نوعي (Red silk):

ټیټ قدي انار دي چې تر دوو مترو پورې غټیږي . UC Davis نوعه یې د لوی مېوې لرونکې ده چې سور او د ښه خوند لرونکې جوس لري او همدارنګه ددې ترخنګ د تریو والي او خوږوالي په زړه پوری تعادل لري.

خواږه انار :

نوموړې نوعه د Wonderful نوعې په نسبت زیاته خوږه ده او په یخو او تودو اقلیمونو کې د غوره جنسیت لرونکې ده. کوچنۍ ځلانده پاڼي لري او ونې یې د پسرلي په اخر کې روښانه سري نارنجي غوټۍ لري . په لوښـي کې د ودې کولو لپاره ډېره مناسبه ده . داوړي په اخر کې راټولیږي نا چاودیدلې او پخې مېوې په سړو او وچو ځایونو کې د دوو یا زیاتو مېاشتو لپار ذخیره کېږي . ډیرو لږو سړو یعنې سلو ساعتو ته ضرورت لري او ځاني مېوه لرونکې دي .

ترکیه :

د هغه هیوادونو له جملې څخه ده چې انارو ورڅخه سرچینه اخیستي، په مختلفو ساحوکې یې زیات ډولونه کرل کېږي. ډولونه یې دخوږوالي او د زړي د ډول په اساس عبارت دي له.تریو ،خوږ تریو اوخوږې انواع او د زړي د ډول په اساس نرم زړي،نیمه کلک او کلک زړي دي.

تونس :

د هغه هیواد ونو له جملې څخه دي چې انارو ور څخه سرچینه اخیستي او په مختلفو منطقو کې یې مختلف ډولونه کرل کېږي . چې دغه انواع د محلي نومونو سره د نوعې د ځایي او د مېوې د رنګ او داسې نورو ورته سرچینو په اساس موندل کېږي. نباتي مواد وار په وار د منطقو تر منځ تبادله کېږي چې ارثي ډولونه په نوموړو ساحو کې د نورو ډولونو یا نوعو سره کېداي شي نېږدې اړیکې ونه لري نو په دې اساس تولید په منطقو کې نه مشخص کېږي.
هغه مېوې چې په عنعنوي ډول تولید شوي د نوي مارکېټ لپاره مناسبې نه دي . یو څه محلي نوعې په تجارتي قوریو کې تکثیر کېږي او په نوې کرونده کې استعمالیږي . بعضې نوعې یې عبارت دي له مېزي ، رونزي یا ګروسي چې پدې کې کم تر کمه څلور ارثي اړیکې لرونکي ګروپونه موجود دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسپانیه :

په هسپانیه کې انار معمولاً په الیکنټ او مورسیا ولایتونو کې چې په سوېل ختیزې هسپانیه کې موقیعت لري کرل کېږي چې د اوړي د بادونو تودوخه معمولاً د ۴۰ سانتي ګراد څخه زیاتیږي . د انواعو خصوصیات د ډولونو تر منځ په لوړه کچه بدلیدونکې دي. په عمومې ډول د Mollar de Elche نوعه په کې زیاته کرل کېږي. روجا (Roja) او (valenciana)اضافه ډولونه دي.د Valenciana نوعي بهرنۍ برخه د Moller نوعې په نسبت روښانه ده ولې داخلي برخه یې پیکه او زیاته خوږه نه ده. اوس مهال د نسل ګیري د پروګرامونو په واسطه نوي انواع معرفي شوي دي تر څو چې تجارتي محصولات اصلاح شي.

ایران :

هغه خوږې انواع چې په تازه ډول په ایران کې استعمالیږي عبارت دي له علق شیرین ، بې هسته ، سیاه ، آغا محمد علي شیرین، ملاسي شیرین ،ملاسي ترش او داسې نورو څخه .
نیله بوټي او زینتي نوعي :
عبارت دي له علق ترش ، تا بستاني او پوست سفید ترش څخه.
ایټالیاخصوصاً سیسلي:هغه انواع چې په دغه هېوادونو کې کرل کېږي په لاندې ډول دي
رګانا ، درکلمو ټو ، پروفیټا ، سیلیننټ ، نیرانااو ډنټ ډاي کا والو.
هند :په دغه هېواد کې معمولاً ږومبیتوب غوښینو او د بې زړو جوس لرونکو نوعو ته ورکړل شوی دی . هغه نوعي چې نرم زړو ته ورته وي د بې زړو په ډله کې صنف بندي شوي دي لکه بې دانه ، قندهاري ، آلنډي ، وډکې ، دولکا ، کابل ،مسقط ریډ ، پیپرشیل، پونا ، هسپانوي ربي، ویلوډو او مسقط وائټ.که څه هم د انارو د ډولونو د کر په اړه په منځني ختیځ او اسیا کې محدود معلومات وجود لري خو ځیني ډولونه یې د تجارتي اهمیت له مخې په لاندې ډول لیست شوي.
عراق: احمر، اسود او حلوا
سعودي عرب : منګولاتي .
اسرائیل یهودي برخه : مالیسي او راس ایل بغل.
د انارو نسل ګیري : د تجارتي نوعو انتخاب.

د مېوو په اړه مهم مشخصات :

- غوره جنسیت لرونکې مېوه : پدي کې د مېوې اندازه او شکل ، د پوټکې او زړي رنګ ، جوس درلودل او د بورې اجزا او همدارنګه د تیزابو خوند موجود دي . د انواعو د خصوصیاتو تر منځ لوی توپیر شتون لري چې کېداي شي دا د کرنیز چاپیریال او د راټولولو د نیتې په واسطه په پراخه کچه متاثره شي . د مېوې د اندازي یا د پوټکې د سور رنګۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د مېوې د داخلي جوړښت تر منځ باثباته اړیکې وجود نه لري .په نسبي ډول زیات جوس د غټې مېوې څخه ډیر مطلوب دي .

- د نرمو زړو (دانو) شتوالي: نرم زړي (نرمې داني) یا د زړو نه موجودیت یو په زړه پوري اقتصادي خاصیت دي چې د مېوې د استعمال جنسیت اصلاح کوي .د انارو زیاتره انواع یا حالتونه ددې خاصیت (دزړو نرموالي) څخه تر زیاتې اندازې مختلف دي .د سخت زړو جوړښت کېداي شي چې د نرم زړو ډولونو یا نوعو د ګرده افشاني په واسطه متاثره کېږي .
- د مېوې مقاومت د چاودېدو په وړاندې : دا کار زیاتره د آب و هوا ، د باغ د اداري خصوصاً د اوبو درژیم او د اوبه خور د مهال ویش پورې اړه لري او د پورته عواملو په واسطه متاثره کېږي
- د مېوې مقاومت د سوري کوونکو حشرو په وړاندې: د Moth او Butterfly مختلفې لارواوې د انارو پیژندل شوي حشرات دي چې انارو ته د پام وړ زیان اړوي. په عمومي توګه تیزاب لرونکې مېوې د خوږو مېوو په نسبت د کم زیان سره مخ کېږي.
- د حاصلاتو له راټولولو څخه وروسته د ښه کېفیت درلودل:په زیاتره هیوادونو کې د انارو ذخیره کول او انتقالول مروج دي. د حاصلاتو د غوره جنسیت ساتل او د مېوې مقاومت د حاصلاتو د ساتلو یا ذخیره کولو په زړه پورې خصوصیات دي.

د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟

تودوخه :

د انارو انواع په نیمه تودو سیمو کې چې معتدله تودوخه لري ښه حاصل ورکوي او په طبعي توګه په هغو سیمو کې چې ژمې یې سوړ او اوړي یې تود وي ښه توافق کوي . انار د منفي یوولس سانتي ګراد (-11C) څخه په ټیټه تودوخه کې تر ډیره حده زیانمن کېداي شي .
د انارو بوټی لومړی پاڼې او وروسته غوټۍ کوي او د لومړۍ پاڼې څخه تر غوټۍ کولو پورې د یخ وهنې په وړاندي حساس دي
د انارو نیالګي نیمه وچ اقلیم خوښوي او د وچکالۍ په مقابل کې ډیر زیات مقاوم دي. انار په پوره لمریز موسم کې ښه حاصل ورکوي.د انارو پوټکی چې د یخ وهنې او د لمر د سوزیدو له امله زیانمن شوی وي د سپین رنګ په واسطه د رنګولو له لاري کولای شو چې د تودوخي د تغیر یعني د یخو شپو او تودو ورځو په جریان کې یې زیان راکم کړو.

خاوره :

بیدون د الکلي او مالګینو خاورو څخه انار په زیاترو خاورو کې کرل کېږي.همدارنګه انار په کمو الکلي خاورو کې چې pH یې ۷,۵ ته رسېږي مقاومت لري خو ولې کمې تیزابي خاوري چې pH یې د ۵,۵-۷,۵ پورې وي د انارو لپاره په زړه پوري خاورې دي . انار په ژورو او درندو ګڼو خاورو کې ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل ورکوي مګر منځنۍ درنې خاورې هم د قبول وړ دي په هغه صورت کې چې ښه ذهکشي شوې وي.
انار د یو مخیز اوبه خور په مقابل کې مقاومت لري که څه هم انار معمولاً په مني کې زیات اوبه کېږي ترڅو د مېوې په سایز کې زیاتوالي راشي ولې په ژمي کې د حاصل ټولولو په وخت کې باید اوبه نشي ځکه چې په پسرلي کې د زیاتي ودي باعث ګرځي. په ژورو خاورو کې انار باید په مایلو ځایونو کې وکرل شي ترڅو په خاوره کې د هوا جریان او د انارو تولید اصلاح شي. د انارو دکر لپاره سپکې او شګلنې خاورې هم استعمالیداي شي خو په دې شرط چې باغ باید ښه اوبه شي.

۳. په افغانستان کې انار په کوموځایونو اوکوم ډولونه یي کرل کېږي؟

د قندهار ولایت انار په تاریخي لحاظ د غوره کېفیت د انارو په توګه پیژندل کېږي. د انارو زیاتره باغونه یې د ارغنداب د سیند په اوږدو کې واقع دي. په قندهار ولایت کې د انارو کلنی حاصل تقریباً ۲۰۰۰۰ مترک ټنو پورې رسي او اساسي نوعه یي قندهاري ده. په تګاب ولایت کې اساسي نوعه بیدانه ده او کلنی حاصل یي تقریباً ۴۰۰۰ مټرک ټنه دي. د افغانستان په نورو ځایونوکې هم په کم مقدار انار تولیدیږي.لوړوالی د انارو د تولید په وړاندې یو خنډ دی. په ننګرهار ولایت کې بیدانه انار په ۱۰۰۰ مترو یا لدي څخه پورته ارتفاع کې او قندهاري د ۵۵۰-۱۰۰۰مترو په لوړوالي کې تولیدیږي.

۴.د باغ پلان ګوزاري:

د ډول یا نوعې غوره کول

یو بزګر باید کومه نوعه وکري او ولي ؟

معمولاًد غوره ډولونو په پیژندلو کې لاندې مشخصات استعمالیږي:

- د انارو هغه ډولونه چې ګلابي او سره ګلان لري عام ، په زړه پوري او تجارتي ډولونه بلل کېږي.
    - سوربخن رنګ لرونکې مېوه زیات تروشوالي ته مېلان لري.
    - سپین بخن رنګ لرونکې مېوه زیات خوږوالي ته مېلان لري.
- مېوه باید په ونه کې په یو وخت کې پخه شي ترڅو په یو وخت کې دسته بندي شي او په مېوه کې کم چاودونه رامنځته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غټه مېوه: که څه هم کوچني مېوې ژر پخېږي، خو د غټو مېوو لپاره په بازار کې تقاضا زیاته او هم نرخ یې تر نورو ښه وي.
- د ښه ذخیره کېدو او انتقال ځانګړتیاوې ولري.
- د زیاتو زړو په نسبت باید زیاته غوښینه برخه ولري ځکه چې کوچنیو او نرمو زړو ته ترجیح ورکول کېږي.
- ځاني القاح باید ولري.

ځاني القاح لرونکي انار (Self Compatibility):

د انارو زیاتره انواع ځاني القاح لري او د Pollinizer ځخه پرته مېوه نیسي ولې د مېوې نیونه یې د Pollinizer سره اصلاح کېداي شي . که چېرې تاسي په شک کې یاست نو کولاې شي چې دوه یا له دوو څخه زیاتي نوعې وکرئ تر څو خپلمنځي غیر ځاني القاح صورت ونیسي چې د نوموړي عمل له لارې ښه تولید لاسته راځي.

زیاتوالی یا تکثیر (Propagation) :

انار کېدای شي چې د نرمو او کلکو لرګو د قلمو او یا هم د تخم د لارې تکثیر شي. د نرمو لرګیو قلمې چې د وده ییز فصل په اخر کې رامنځته شوي کېدای شي چې د قوریي په بسترونو یا شنو خونو کې ریښې وباسي مګر دا د زیاتوالي یا تکثیر معیاري مېتود نه دی.
تخمونه په اسانۍ سره تیغه کوي پرته له دې چې د استراحت حالت ته لاړ شي. مګر ونې په تجارتي ډول د تخمونو د تیغونو په واسطه نه کرل کېږي ځکه چې په نوموړو نیالګیو کې چې د تخمونو په واسطه تکثیریږي د مځکېنۍ نوعې یا ډول خواص شتون نه لري.
د تخمونو څخه په لاس راغلیو نیالګیو مېوې د مختلفو خواصو لرونکې وي د بیلګې په ډول غټه مېوه په وړه مېوه جوس لرونکې په کم جوس لرونکې ،پخه سره یا ګلابي رنګه په سپینه او همدارنګه خوږه مېوه په تروشه مېوه بدلیږي. نیالګي په اسانۍ سره د کلکو لرګیو د قلمو په واسطه تکثیریږي چې د نوموړو قلمو اوږدوالی باید د ۱۵-۲۰ سانتي مترو او پنډوالي یې د پنسل یا له دې څخه لوی وي.
قلمې باید د تیر کال د فصل د ډنډرکو څخه چې د ګل غوټۍ (Bud) او پاڼې ولري واخیستل شي او یا هم نمو یا وده کوونکې لښتې د استراحت د مرحلې په اخر وخت کې مځکې لدې چې پاڼې یا ګلان وغوړوي (فروري یا مارچ) کې واخیستل شي او په تعقیم شوي خاوره کې دې عمودي کېښودل شي. په شنه خونه کې دې پورتنۍ زخه بهر طرف ته پریښودل شي او یا هم مستقیماً دې د قوریي په بسترونو کې وکرل شي.
د انارو قلمې په اسانۍ سره ریښې کوي او په زړه پوري کلونونه (Clone) ورڅخه په لاس راځي. قلمې کېداي شي چې د قوریو په قطارونو کې د یو یا دوه کلونو لپاره پریښودل شي. په اصلي ځاي کې د کرلو څخه مځکې د قوریي په بسترکې د قلمو یو کال پاتي کېدل کفایت کوي. کله چې قلمې د قوریي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بستر څخه انتقالیږي نو نازکې ریښې لري که چېرې محفوظ وساتل شي ښه وده کوي. په عمومي ډول د انارو تکثیر د ښاخ پیوند په وسیله کامیابه نه دي.

د موقعیت غوره کول او تیارول:

تولید د ونې په اندازي، قوت او د حاصل په توان پوري اړه لري .
د مېوو په تولیدنکو سیمو کې د ونې د اندازې محدودونکې عوامل په لاندې ډول دي.

- اقلیم :

خصوصا په کافي اندازه د باراني یا داوبخور د ابو نشتوالي او یا یخ وهنه په هغه سیمو کې چې د ژمي تودوخه یې (۵-۱۵)د رجې د سانتي ګراد وي .
کچېري یخ وهنه مخکې د پسرلي څخه یا د غو ړیدلو په دوران کې رامنځ ته شي نو کېداي شي چې فصل له منځه ولاړ شي .

- خاوره :په ژوره او ښیرازه خاوره کې د کمزورې خاورې په پرتله وده ښه وي او محدوده نه وي .

- حاصل خیزي :د ښه تولید د لاسته راوړلو په خاطر باید سرې تطبیق شي .

د سیمې (موقیعت) غوره کول :

د انارو د کرلو لپاره ژورې او ښه زهکشي شوېشګلنې لوم خاورې چې ښه رطوبت (لنده بل) او د غذایي موادو د درلودلو ظرفیت ولري تر ټولو غوره خاوري دي . انار باید په ما لګینو (Saline) خاورو کې ونه کرل شي . په پوره ډول د لمر رڼا تقریبا د ټولي ورځې په اوږدوکې ضروري ده .
هغه ونې چې د ورځې په اوږدو کې کم تر کمه د ۶-۸ ساعتو پوري د لمر رڼا تر لاسه نکړي نو اوږدې نرۍ ځانګې تولیدوي چې د لږو ګلانو او مېوو درلودونکې وي. د خاورې د داخلي زهکشۍ د معلومولو لپاره یوه ساده ازموینه تر سره کوو تر څو وکتل شي چې آیا تاسو د مېوه دارو ونو لپاره مناسب ځاي غوره کړی ؟
د یو متر ژوروالي په اندازه یو تنګ سوری وکنی او د اوبو څخه یې ډک کړئ. که چېري اوبه په ځلورویشتو ساعتو کې له منځه ولاړې نو تاسې به د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو په کرلو کې هیڅ ستونزه ونه لري . او کچېري اوبه په ۴۸ ساعتو کې له منځه ولاړې نو خاوره د منلو وړ ده ولې څه ناڅه ستونزې رامنځ ته کوي او که چېري اوبه وروسته د ۴۸ ساعتونو څخه په سوري کې موجودې وې نو د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو پر ځاي سبزیجات او ګلان وکرئ.

له یخ وهنې څخه ساتنه :

د پاڼې د ټوکېدو ،دګل د غوړیدنې او د مېوې دځوانۍ په مرحله کې د یخ وهنې د خطر د کمولو په خاطر د باغ پلان جوړونه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ونې چې په ازادو ساحو کې کرل شوي او یا یخو بادونو ته مخامخ وي ډیر احتمال لري چې د یخ وهلو زیان وزغمي . ټیټې ساحې سړه او یخه هوا راټولوي نو په ټیټو ساحو کې د کرلو ځخه ځان وژغوري . د جوړښتونو (ودانیو) یا دیوالونو سره نږدې په تیره بیا چې سوېل لویدیځ معرض ولري د ونو کرنه د هغوی سره نږدې د هغوی د جذب شوي حرارت ځخه ګټه اخلي .

- په ټیټو ساحو کې چې شاوخوا غونډۍ یا شیلې وي یخنې راټولوي نو باید چې ونې ونه کرل شي.
- دا یقیني کړئ چې ځمکه کلکه ، مرطوبه او د لمر رڼا ته مخامخ ده.
- شمال ته مخامخ اړخ کې ونې وکرئ تر ځو غوړیدنه وروسته رامنځ ته شي.

د صحت مندو او روغو ونو ساتل د یخنې د زیان د کمولو غوره لاره ده هغه تربیتي لاري استعمال کړئ چې په ژمې کې خوب(Dormancy) وساتي .
دا طریقې د دوبي یا منې په اخر کې د سرې د نه ورکولو او ښاخه برۍ ځخه عبارت دي. غښتلې او قوي ونې امکان لري چې د یخ وهنې ځخه وروسته روغې شي او کمزوري ونې چې ناروغي، د حشراتو زیان او غذايي نیمګړتیاوي لري ښايي چې د شدید زیان سره مخ شي او په تدریجي ډول بیرته روغې شي. وابنه ، هرزه ګیاه ګاني او خزلې د ورځې په جریان کې خاورې ته د حرارت د ننوتلو مخه نیسي. نو پدې ډول د شپې د پریښودلو لپاره لږه انرژي ذخیره کېږي . د ونې شا اوخوا تر خپلې وسې پورې د خزلو ، هرزه ګیاوو او ځمکې پټونکو نباتاتو ځخه پاکه وساتئ . په باغ کې د پوښوونکي فصل د کرلو ځخه ځان وساتئ او یا هم هغه لاربنوونې چې د پوښوونکي فصل تر عنوان لاندې راغلي تعقیب کړئ.

د خاورې تیارول ، سمون او سره ورکول :

د کرلو ځخه مخکې خاوره د قلبه کولو او یوم اړولو پواسطه په بشپړ ډول تیاره کړئ او د کرولو ځخه مخکې ټولې ګیاوې ، یو ځایي شوي چونه ، عضوي مواد لکه پوره خوسا شوې سره یا کمپوست د خاورې ځخه د ۲۰-۲۵ سانتي مترو پورې لرې کړئ. که چېرې PH د ۷ ځخه ښکته وي چونه په نهه متر مربع ساحه کې د ۴,۵ کېلو ګرامو په اندازه تطبیق کړئ . له قوریې ځخه د نیالګیو له راایستلو د مخه خاوره تیاره کړئ. انار معمولاً ډیرو غذایي موادو کمښت نه ښي ، نایتروجن (N) د حاصلخیزئ په اندازه ، وده ، حاصل او د انارو په کېفیت د نورو نباتاتو په نسبت ډیر تاثیر لري. د نایتروجن مناسبه اندازه د ودې د ښه کولو او نوي کېنول شوو نیالګیو د پرمختګ لپاره ضروري ده .

د کرلو ځخه مخکې د سرې ورکول : **Pre-planting Fertilization** :

کمپوست ، خیواني سره او شنه سره کېداي شي چې تر یو متر ژوروالي پورې وکارول شي . د نیالګي د کېنولو پر مهال د نیالګي سوري ته باید ذکر شوې سرې علاوه نشي بلکه د نیالګیو کېنولو ځخه وړاندې باید استعمال شي تر ځو خوسا کېدنه مخکې تر نیالګیو کېنولو رامنځته شي که نه نو د ریښو خوسا کېدل رامنځته کېږي. د نایتروجن عضوي منابع لکه یوریا باید په ژمي یا پسرلي کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تطبیق شي ترڅو تجزیه کېدل او د غذایي موادو خوشې کېدل او پرېښودل پر وخت ترسره شي. که چېري نایتروجن تطبیق کیږي نو باید د ۲۰-۵۵کېلوګرامو پوري په یوه هکتارکې باید تطبیق شي.

د ګیاوو له منځه وړل :

ډیري ګیاوې د انارو د نویو نیالګیو سره په کلکه سیالي کوي باید مخکې د نیالګیو له کېنولو څخه د منځه لاړې شي.

د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:

د انارو نیالګي د ونو او قطارونو په منځ کې د ۳-۴ او ان د ۲-۷ مترو فاصله کې کېنول کېږي چې نوموړي فاصله د باغ په انتخاب (ونې یا نیالګي) ، د باغ قوت (دخاوري کېفیت،په کافي ډول د اوبو موجودیت، نوعې او تعذیې پوري اړه لري.

که چېرته Cross-pollination ته اړتیا وي نو د Pollinizer تعداد باید چې د انارو د نوعې د تعداد سره برابر وي. که چېرته د ګرده افشانيPollinizer مېوه د کمزوري کېفیت درلودونکې وي نو یو Pollinizer د نهه اصلي مېوه ورکوونکې ونو په مقابل کې وکرئ چې فاصله یې په عادلانه ډول ترتیب شوي وي. د Pollinizer ډیر موثر ډیزاین۳x۳ متر مربع کې د نهو (۹) ونو لپاره دي چې د مرکز ونه ګرده ورکونکې (Pollinizer) وي. د نېږدې فاصلې پایلې ممکن وړې ونې وي او یا که ونې ډیري غټېږي یو پر بل سیوري کوي چې په پایله کې د مېوې حاصل کمېږي . د انارو ونې ته که ښې اوبه او ښه سره ورکړل شي تر ۹ متر و پوري لوړیږي . که چېري اجازه ورکړل شي چې وده وکړي لږه مېوه به تولید کړي. د انارو د ونو د ښاخونو قطر کم تر کمه تر۵ مترو پوري وده کوي. د انارو ونې په کافي فاصله کې کېنوئ تر څو د ډیرې سیالۍ مخه ونېول شي . د ونو قطار د شمال څخه د جنوب په لور جوړ کړئ چې پدې سره به رڼا مېوو ته مخامخ شي.

ستاسو ونو ته ښه یا شکل ورکول :

انار په طبعي ډول دڅوتنو یاڅو نیالګیو په درلودلو سره روزل کېږي که څه هم انارد ونو په څیرکرل کېږي. په عمومي توګه دګلدان په بڼه Vase-shaped او یا هم د منځ خالي سیستم Open center په واسطه روزل کېږي ترڅو د چترۍ ټولو برخو ته په کافي اندازه رڼا ورسیږي تر څو د ګل غوټۍ جوړې شي او دښه کېفیت مېوه تولید شي.

که چېري انارد بوټي په ښه وکرل شي . معمولاد 3-5 پوري ساقې د ودې په منظور پرېښودل کېږي .
که چېري انارپه ګڼ شکل وکرل شي نو د مېوې د کم تولید باعث ګرځي خو برعکس د ونو په ښه چې د لمر د رڼا څخه استفاده کوي د زیاتې مېوې د تولید باعث ګرځي. په یو ګڼ باغ کې د مېوې تولید کم وي او فقط د ونې په پورتنۍ برخه کې مېوې تولیدیږي ، مېوې کم رنګه وي او د پاشونکو موادو تطبیق مناسب نه بریښي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوعې د پوره اندازې لوړوالي لپاره په زړه پوري فاصله 6x5 m يا 6x4 متره ده همدارنګه د يو منځني او ټيټ قد لرونکي نوعي د کرلو لپاره مناسبه فاصله 5x3 m متره ده.
نوي قوي ښاخونه چې د تنې بهر خواته راښکاره کېږي بايد په لاس لري شي دا په هغه صورت کې چې د نوي فصل په جريان کې راښکاره شي ځکه چې زيات حاصل نه ورکوي او د رڼا د داخليدو مخه نيسي خو که چېري ونه د عمر په لحاظ يا د توليد د کموالي په اساس نويو ښاخونو ته ضرورت لري نو بايد د يو ساقي پر سر يو ښاخ پريښودل شي تر څو زاړه لرګي بيا نوي شي چې ددې عمل په واسطه به تنه د 2-3 کلونو په جريان کې په مېوه توليدونکې تنې بدله شي . هغه باغ چې په کې خلک پيدل يا پياده ګرځي بايد لوړوالی يې د 3-5 , 3 مترو په اندازه وساتل شي ولې پداسې باغ کې چې د مېوې ټولولو په وخت کې پکې زينې ته اړتيا ليدل کېږي يعني مېوه يې جګه وي بايد لوړوالی يې د 5m نه زيات نه وي .
که چېري باغ قوي نه وي نو بايد د ونو لوړوالي د 5m , 3-3 نه پورته پري نښودل شي ځکه چې د باغ ساحه به ډکه نه وي او د کم توليد په وجه به ځمکه ضايع شوي وي.
ونې د ودې او دوباره توليد لپاره محدودې سرچېنې او منابع لري ، که چېري ټولې سرچېنې يا منابع د بدني ودې لپاره استعمال شي چې غټې ونې په لاس راشي نو د مېوې د توليد لپاره به هيڅ سرچېنې يا منابع موجودې نه وي . غټې ونې ډېره مېوه نه توليدوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د باغ جوړول:

د قوریي ونې او دهغې کرل :

کله چې د مېوې ونې له قوریي څخه رارسېږي سم دلاسه د ونو بنډلونه خلاص کړئ تر څو زیان وپلټل شي او د ونو عمومي حالت و څیړل شي . دا باوري کړئ چې دونو ریښې وچې نه شي . د ډیرو مېوه لرونکو ونو ریښې کله چې د قوریي څخه راځي لوڅې او خاوره ور پورې نه وي نښتي . او هغه مهال چې تاسي یې کرلو ته چمتو نه یاست نو د ونو ریشي په ختو سره وپوښئ.

Hell in پدي مانا چې تاسې یوه ژوره کنده وباسئ چې د ونې ریښې او یا د ونو بنډل په هغې کې (په مرطوبه خاوره کې) تر کرلو پورې پټ کړئ.

په لوښو کې باید نیالګي تر هغې پرینښودل شي تر څو ځمکه نه وي تیاره شوي.او همدارنګه د لوښي خاوره باېد وکتل شي چې پوره وچه شوي نه وي.مخکې لدې چې په لوښي کې د کرل شوي نیالګي ریښې ماتې شي باید د ریښې یې جدا شي.

کله چې ځمکه یخ نه وي وهلې نیالګي وکرۍ . ددې کار له تر سره کولو مو باید چې هدف په لومړنیو دوه یا دري کلونو کې یوازې د یوې قوي ونې ته چې ښه شکل ولري وده ورکول وي . د انار ونو ته لږه او یا هیڅ ټریننګ یعني روزنه نه ورکول کېږي بې له دې چې د نیالګي د کرلو پر مهال دنیالګي سر پرې شي او ټیټو سرونوته وده ورکړل شي.همدارنګه دا هم د سمون وړ دي چې ونې ته اجازه ورکړل شي تر څو د ۲-۱،۳ مترو پورې څانګې وده وکړي او په ټیټوڅانګوکې دمېوو اوځمکې دتماس څخه مخنیوي وشي.

کله او څنګه وکرل شي:

هغه مهال چې په لوښي کې کرل شوي نیالګي په خاوره کې کرل کېږي نو باید کنده ورته د لوښي د اندازې په نسبت تقریباً دوه چنده پراخه او معمولي زیاته ژوره وکېندل شي.

کندې ته باید سره علاوه نه شي او یا هم د بوټي د کرلو سره سم باید سره کندې ته اضافه نشي.

مخکې له دې چې نیالګي سره جذب کړاي شي د باغ په خاوره کې د ودې لپاره وخت ته اړتیا لري د کندې په منځ کې د خاوري یوه ټوپۍ (Mound) جوړه کړئ او د ریښو پنډوسکې په کې ځاي پر ځاي کړئ . په کوم ژوروالي چې نیالګي په لوښي کې وه په هم هغه ژوروالي یا لدې لږ زیات باید د ریښو پنډوسکې د باغ په خاوره کې ځاي پر ځاي شي .

د کندې په منځ کې ټوپي یا لوړي برخي (Mound) ته خاوره اضافه کړئ او په کراره یې وټپوئ تر هغې پورې چې د نیالګي خاوره د ځمکې سره برابره شي. کندې ته باید هیڅ ډول مواد لکه سره یا کمپوست اضافه نشي .

د لوښي څخه نیالګي ډېر په احتیاط سره لرې کړئ . که چېرې په لوښي کې د کرل شوي نیالګي ریښې په بیخ کې غیر منظمې او یو په بل کې ننوتې وي باید په هغه ځاي کې قطع شي چېرته چې غیر منظم یا تاو راتاو شوي وي او که چېرې ریښې تاو راتاو شوي وي کولاي شو چې جدا یې کړو او یا یې قطع کړو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې د ريښو پنډوسکه کلکه غښتلې وي نو بايد د چاقو په واسطه له څو اړخونو څخه ووهل شي تر څو د ريښو خاوره سسته شي . انار بايد همغه اندازه چې په لوښو کې وو يا لدې لږ لوړ وکرل شي .
کله چې نيالګي په کنده کې کرل کېږي د ريښو د پنډوسکې ګرد چاپيرې بايد خاوره واچول شي او په احتياط سره کلک وټپول شي . کندې ته دومره خاوره بايد اضافه شي چې د ځمکې د سطحې سره برابره يا لږه لوړه پاتې شي او لدې وروسته يې په بشپړ ډول اوبه کړئ تر څو په خاوره کې د هوا کڅوړې له منځه لاړې شي او که چېرې نيالګي يې بې ځايه شي بايد بيرته خپل حالت ته رواړل شي او نوره خاوره ورسره اضافه شي .
که چېرې د نيالګي ريښې لوڅې وي نو بايد په مناسبه اندازه ورته کنده وويستل شي ترڅو په کې د ريښو سيستم ځاي پر ځاي شي . کندې يا سورې ته بايد نور اضافي مواد لکه سره او کمپوست علاوه نشي او نيالګي بايد د ځمکې د سطحې سره سم وکرل شي . زيانمنه ريښه بايد د زيانمنې شوې برخې څخه شاته پرې شي . خاوره بايد د دوباره ډکون لپاره وساتل شي . د کندې نه له راايستل شوې خاوره څخه بايد تيږې ، واښه او پاتې شونې لرې شي او لوټې دې مېده شي . او کچېرې کنده ژوره وي نو بهتر خبره داده چې نيالګي د ځمکې د سطحې سره سم په کنده کې ځاي پر ځاي شي او د دوباره ډکون لپاره دي خـــــاوره اســـــتعمال شـــي تــر څــو نيــــالګي د ځمکـــــــې د ســـــــطحي څخه لږ پورتـه ځاي پر ځاي شي .

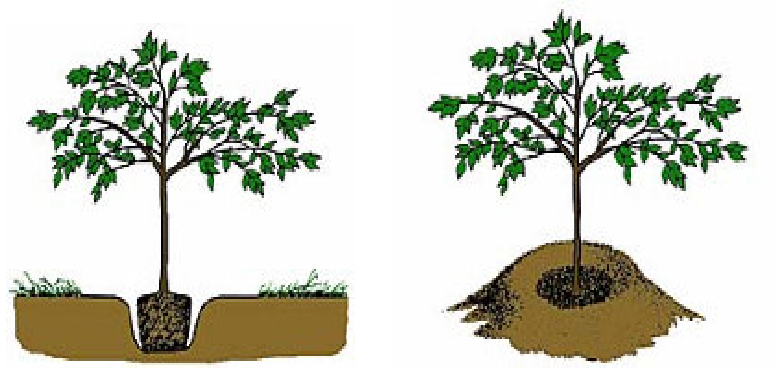

اوبه:
کله چې ونه کېنول شي ښه يې اوبه کړئ د وروستي ځل لپاره د خاورې اصلي کرښه وګوری. که چېرې ونه کېښنې دا هغه وخت دې چې ونه بيا خپل درست حالت ته وخوځول شي چې د خاورې سطحه د تنې په مقابل کې په عين حال پاتې شي په کومه سطحه کې چې نيالګي په لوښې کې وه . د يوې عمومې قاعدې په شکل ، له دې وروسته چې خاوره نشست وکړي نو لومړی بايد ترينه غټه ريښه قطعه شي.
د نوي کېنول شوي ونې د اوبو کولو لپاره ډنډوکي جوړ کړئ او دا يقيني کړئ چې اوبه د نيالکي د تنې نه لرې شي. ډنډوکی بايد دنيالګي د کېنولو د کندې څخه لږ پراخه وي. ددې لپاره چې ټولو ريښو ته اوبه ورسيږي، د ريښوحجم په نسبې ډول خصوصاُ په لومړني وده ايز فصل کې محدوده ساحه اشغالوي نو په وار وار اوبه کولوته ممکن اړتيا وي تر هغه چې ريښې ځاي په ځاي کېږي، ډنډوکي يو وار يا دوه واره له ګرمو اوبو ډک کړئ او کله چې يخنې او يا باران وي دا کار ډير ځلې کم کړئ. په لوښې کې د لويې شوې ونې او يا د لوڅو ريښو ونې د ريښو پنډوسکې بايد د اوبو پواسطه لوند شي ځکه چې دوي د خپلې شا او خوا خاورې څخه ترکومه چې پکې دوي وده کوي اوبه نه شي تر لاسه کولاي، په ژمي کې ډنډوکې هوار کړئ. ترڅو ونه د باران په ټولو شويو اوبوکې ونه دریږي. د ونې د تنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یو مترکې ځمکه باید د وښو هرزه ګیاوو او داسې نورو څخه چې د ونې سره سیالي کوي پاکه وساتل شي.
د ۷,۵ څخه تر ۱۵ سانتي مترو پورې ضخیمې خزلي لکه د لرګي ټوټې او یا د وښو ټوټې د هرزه ګیاوو په کنترول او د رطوبت په ساتنه کې مرسته کوي. دا خزلي باید د تنې څخه ترڅو ساتنې مترو پورې لرې وساتل شي ترڅو د تاج خرابیدل (Crown Rot) د پیښیدلو رامنځته کېدل کم کړي او هم د حشراتو د پنډیدلو ځایونه له منځه لاړ شي.

که اړتیا وي ستنه ورکړئ :

تر هغې چې ونه کړه شوې نه وي ستنې ته اړتیا نه لري. که چېرته ستنو ته اړتیا وي نود ونې په مقابل لوري کې د همېشني باد په مقابل کې باید عمودا ځای په ځای شي. ستنه په خاوره کې دومره ننباسي چې د ستنې سر یو څو اینچه د ټیټ ترینې اصلي څانګې څخه ښکته وي. کوږ شوې ځای باید له غوټي تقریباً ۱۵ساتني متره په اندازه لوړې وي یعنې۲/۳ یا ۱/۲ د ونې پورته برخه وي. ددې لپاره چې د غوټو پواسطه د ونې د پوستکې له خرابېدو څخه مخنیوی وشي د ربړ د ټوټو څخه ګټه واخلي. دونې شا او خوا ښه وتړې او هر یو د ستنې سره ونښلوئ. غوټې باید سستې وي ،ترڅو ونه وکولای شي وخوځیږي او د ونې تنه غټه او وده وکړي.

د کېنولو پر مهال د لمر له سوځیدلو څخه ساتنه:

د نوي کېنول شوي ونې پوټکې په ډیره اساني د زیات لمر پواسطه زیانمنېدلای شي . کله چې زخمې شي نو په ډیره اسانتیا د سوري کوونکو حشراتو تر حملې لاندې راځي. د ونې د کېنولو څخه وروسته د لمر د سوځولو د مخنیوي په خاطر د ونې پوټکې په عاجل ډول په سپین رنګ چې په اوبو رقیق شوي وي د خاورې د سطحې څخه په ټوله تنه د بیدو غوټیو (Dormant bud) په شمول رنګ کړئ .

د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :

د نیالګي له کرلو څخه وروسته نیالګي د 60-70 ساتني متره په اندازه باید غوڅ شي او لدې وروسته دې له 3-5 پورې متناسب اصلي شاخونو ته وده ورکړل شي چې ټیټ ترین ښاخ باید د ځمکې نه لږ تر لږه د 20-25 ساتني مترو څخه ټیټ نه وي .
ښاخونه باید د ژمې د کر په تعقیب 3/5 برخې په اوږدوالي لنډ شي او د 2-3 پورې غوټې باید په هر ښاخ کې پاتې شي . مزاحمې څانګې او بچګې باید له منځه یوړل شي او د هر اساسي یا اصلي ښاخ په سر باید دوه یا درې څانګې پریښودل شي.
که چېرې وغواړو چې په زړه پورې ونه لاس ته راوړو باید 3-5 پورې هغه ساقې غوره شي چې قوي او نورې ساقې باید له منځه یوړل شي . په انارو کې لنډو او نیغو ښاخونو ته تر جیع ورکول کېږي ځکه چې دوي په اساني سره نه کږیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مېوه يې د لمر شديدو شعاوو ته مخامخ وي او همدارنګه د لمر سوزيدل د فصل په دوران کې وروسته کېږي . لمر ته ډيره مخامخ کېدنه د انارو د زړو يا دانو د په زړه پوري سور رنګ د له منځه تللو باعث ګرځي.
د انارو تنه د ودي کولو تر څنګ په سپرنګ مانند او منحني ډول بدليږي اود بوټي (Bush) ته ورته خواصو له امله په اساني سره بچکي توليدوي.
او د دي دواړو خصوصياتو ترکيب ځيني وختو نه د تني سره نږدي کله کله د خاورو د سطحي څخه لاندي bulge (غونډ شکل) تشکيلوي . بايد احتياط وشي چې اوبه د bulge او د تني تر منځ غونډي نشي ځکه چې د Phytopthora د توليدو باعث ګرځي . په عام ډول بايد پاملرنه وشي چې تنه وچه وساتل شي .
ولي د انارو ونې ښاخه بري کېږي؟

- تربيه کول يا "Training" يو قوي ساختمان ته وده او انکشاف ورکوي چې له ماتيدلو يې مخنيوی وشي او د دروند حاصل تکيه څنګه وکړي.
- تربيه کول ځوانه ونه په لږ عمرکې په حاصل راولي.

يو مهم هدف د ونې په تربيه کولو کې دادي چې د ونې ټولي سرچېنې د مېوې د توليد لپاره هم استعمالېږي نه يوازي د بدني ودي لپاره. تربيه کول د ونې د اساسي ښاخه بري، د غټې مېوې د لاس ته راوړلو او د حاصل او حشراتو د کنټرول لپاره ښه بريښي. ځواني ونې د اصلي څانګو د جوړولو لپاره چې پراخه زاويي ولري ښاخه بري کېږي څانګي چې ښې فاصلي ولري د ډير حاصل د تکيه کولو توانمندي بې له ماتيدلو لري. که چېري د انارو په زړه پوري نيالګي لاسته راوړل مو هدف وي کولای شو چې د ۳-۵ پوري ساقي چې يو شان فاصلي ولري بايد پريږدو. د زړو ونو ښاخه بري د لاندي مقاصدو لپاره ترسره کېږي :

۱. دکمزوري کېفيت مېوو ورکوونکې څانګي بايد په هغه فصل کې چې وختي غوړيدنه تشوقوي کمې او يا له منځه يوړل شي او يا هم هغه ځانګي چې ناوخته غوړيږي او د کمزوري کېفيت مېوې توليدوي بايد لري شي.
۲. د څانګو ترمنځ د مناسبي فاصلي ساتل ترڅود رڼا او دواپاشي دموادو نفوذ ته اجازه ورکړل شي.
۳. د مطلوب شکل ، لوړوالي او پلنوالي ساتل.

د انارو د ونې د ښاخه بري عمومي دودونه :

- ونه د کېنولو په مهال شاخبري کړئ ترڅو تنه د ريښو سره توازن پيدا کړي.
- ځوانې ونې په سپک ډول شاخبري کړئ.
- بالغې ونې درندي ښاخه بري کړئ ، په تيره بيا هغه ونې چې لږه وده يې کړې وي قوي کېږي. د ونې چترئ (Canopy) بايد خلاصه وساتل شي ترڅو د کلنۍ مېوې ورکونکې څانګي جوړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. په انارو کې مېوه معمولاً د چترۍ نه بهر تشکېلیږي چې پدي ځای کې د لمر رڼا زیاته ګټوره ده.

- هغه مهال چې د ژمي د لومړي وخت یخ او د مني تږول خطرونه تیر شي ښاخه بري وکړئ څو د پوره غوړیدني څخه د مخه چې د زخمي کېدلو او ناروغیو خطر کم وي. ځکه چې د انارو ونه ژر غوړیږي او په پایله کې تږول او یا ډیر ګلان او ځواني مېوې په وار وار یخ وژني.
- کله چې لږ او یا هیڅ حاصل نه وي درنده ښاخه بري وکړئ .
- د ونې لوړه برخه د ونې د ټیټې برخي په نسبت درنده ښاخه بري کړئ ځکه چې په سر کې ډیره بدني وده منځ ته راځي.
- ښه ښاخبري شوي څانګې تر پایه په بالغه ونه کې رنګړئ (Thin out) کړئ دا کار په پاتي څانګو کې د مېوې شکل غټ او کېفت یې ښه کوي.
- ښاخه بري لوړوالی کنترولوي چې په نتیجه کې یې حاصل په اسانۍ سره راټولیږي او د ونې مېوې نیول برقراره ساتي (لوړي ونې زیاتي مېوې نه تولیدوي).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لاندي انځور کې د ونې ساختمان او تشريح کتلای شئ.

د مېوه داري ونې عمومي جوړښت

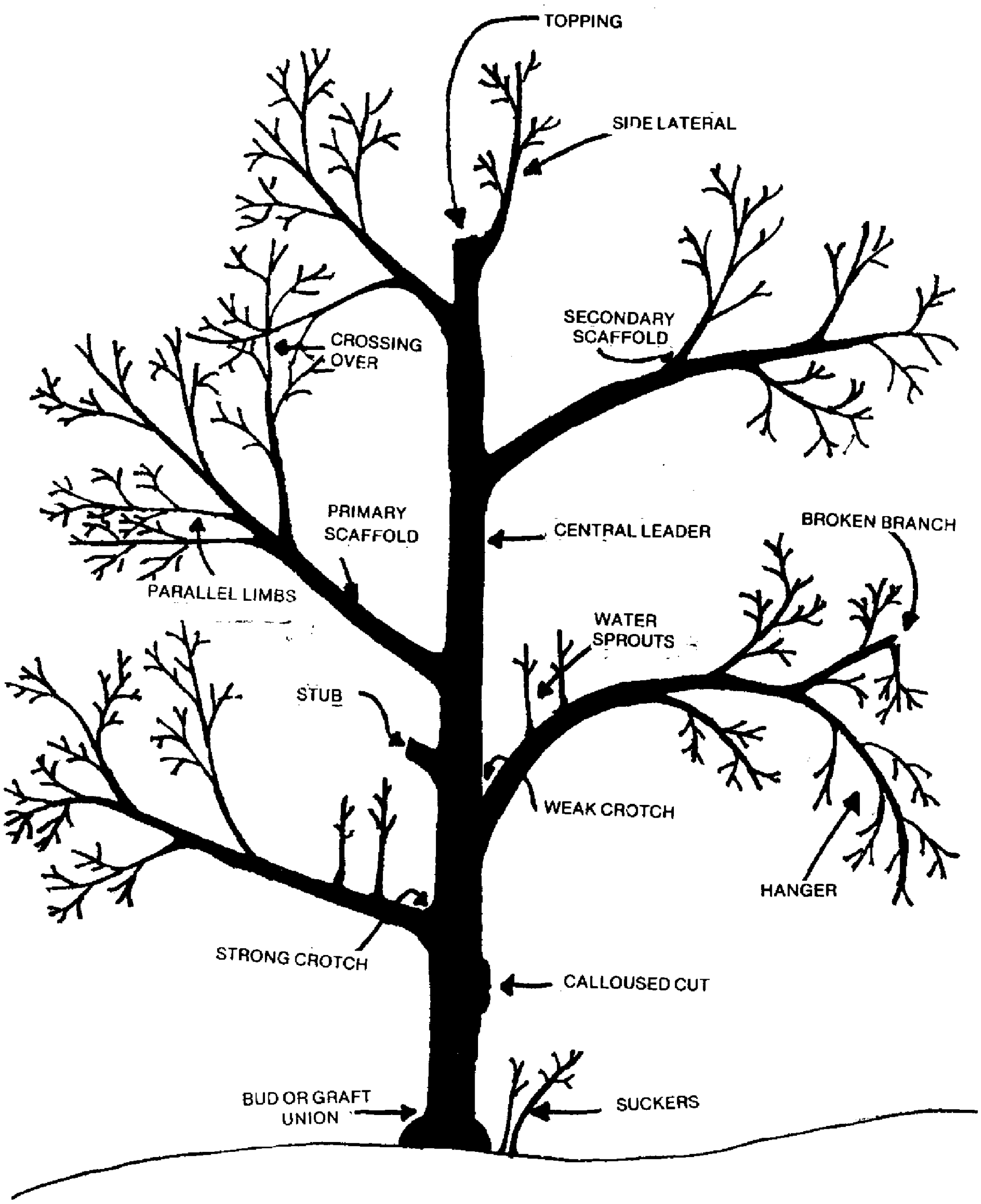

د روزنې سيستمونه (Training System):

انار کېدای شي چې د يوې ونې په شکل (معمولاً د منځ خلاص يا د ګلدان د ساختمان په شکل) او يا هم دڅو ساقو لرونکو ونې په شکل چې د **۳-۵** پوري ساقي ولري وکرل شي کوم چې د انارو طبعي مېلان دي. د ودې په لومړيو دوو کلونو کې باید انار ښاخه بري شي ترڅو وده وکړي او د **۳-۵** پوري اساسي ښاخونه رامنځته شي، که څه هم نوموړي ساقي د يو بوټي او يا که د اساسي ښاخونه په شکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چې يو د بل سره مساوي فاصلي ولري او د يوې ساقې څخه يې وده کړي وي.د انار بوټي د بچګيو د توليدولو ميلان لري نو بايد نوموړي بچګي له منځه ولاړ شي ځکه چې بچګي ودي ته تغير ورکوي يعني ونه د ميوې نيونې پر ځای ودي خواته تشويقوي.

لومړي کال: په لومړي کال کې د کرپه وخت کې د نيالګي پورته برخه غوڅيږي او په دوبي کې ورڅخه بچګي لرې کيږي.

دوهم کال: په دوهم کال با قاعده ښاخه بري او د بچګيو لري کول د استراحت په وروستيو کې شروع کيږي او همدارنګه اضافي بچګي په اوړي کې لرې کيږي. د کر څخه وروسته د لومړي ژمې په دوران کې ښاخونه 1/3 برخې ښاخه بري کړئ. همدارنګه مزاحمې څانګي بايد لرې شي او د۳-۵ پوري ښاخونه پاتي شي.

دريم کال او له هغې وروسته: کلنۍ سپکه ښاخه بري باغ ميوې نيونې ته تشويقوي. د انارو باغ دوامداره او زياتې ښاخه برۍ ته اړتيا نه لري. د ژمې په وروستۍ برخه کې مړې او زيانمنې څانګې او همدارنګه بچګي بايد د ليدو سره سم له منځه يوړل شي. درنده ښاخه بري د کم بار نيولو سبب کيږي

د ښاخه برۍ ډولونه:

د سر پرې کول (Heading يا Heading Back)او رنګړي کول(Thinningيا Thinning out) د ښاخه برۍ دوه اصلي ډولونه دي.

۱. د سر پرې کول:

د سر پرې کول هغه پرې کول دي چې په هغه کې نيالګي يوې ستنې ،اړخيزي غوټې او يا وړې اړخي څانګي ته نېږدې پرې کيږي. د قوي شاخبرۍ سره په تړاو د سر پرې کول د پري کړل شوي ځای څخه لاندي د ګڼې ودي سبب ګرځي.

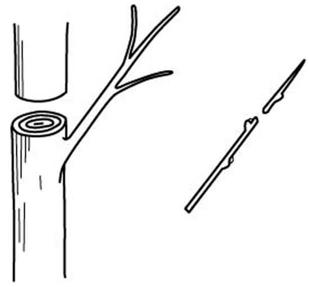

د ستنې او اړخي څانګي پري کول

۲. رنګړي کول:

د هغه اړخيز شاخ رنګړي کول دي کوم چې په لاندي برخه کې وي چېرته چې د بل اوږد ښاخ نه لنډ وي او يا وړپوري نښتی وي. د ډيرو ښاخونو لرونکی نبات رنګړي کولو ته تر بل هر بوټي ښه جوړ دی ځکه چې ډير خلاصيږي او خپل د طبيعي ودي خاصيت ساتي او معمولاً يو واري قوي وده د پرې شوي ځاي څخه نه توليدوي. د ونې څانګي يا پاڼې د ونې داخل خواته وده کوي ځکه چې د ونې چترۍ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډيره رڼا ننوځي . په استثنايي ډول کله چې نيالګي تازه کرل کېږي شاخبري يي بايد اکثرا د رنګړي کولو پواسطه ترسره شي.

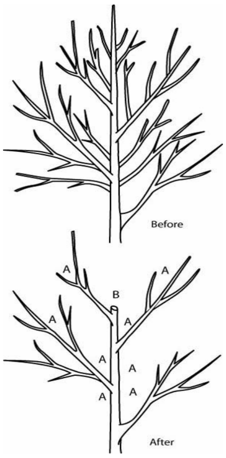

مخکې

وروسته

د B توري د سر پرې کول ښايي پداسي حال کې چي د A توري د يو اړخيزو څانګو رنګړي کول ښايي.

په لومړي کال له کېنولو څخه ورورسته د انارو د ونو اوبه کول:

د انارو د اوبو اړتيا د ستروسو د اوبو د اړتيا سره يوشان والى لري يعنى په کال کى د ۱۲۵-۱۵۰ سانتى مترمکعب اوبو ته اړتيا لرى. په هغه سيمو کى چى په وده ايز فصل کى په کافى اندازه باران ونه لري نو بايد د انارو نيالګى د ۷-۱۰ ورځو په جريان کى اوبه شى او کچېرى خاورى سپکى او يا درمېانه سپکى وى نو نيالګى زيات اوبه خورته اړتيا لرى ولى په درندو خاورو کى کمو اوبوته اړتيا ليدل کېږى.
په کاليفورنيا ،اسرايل اود اروپا په ځينو توليدونکو ساحوکى د انارو باغونه ځينى وختونه په قطره يي اوبه خور يا د شيندونکى اوبه خور په شکل اوبه کېږى.
کله چى نوى نيالګى کرل کېږى نو بايد د قطره يي اوبه خور يا د شيندونکى اوبه خور آلى نيالګيو ته نژدى ځاى پرځاى شى اوياهم دوه اوبه شيندونکى د يو نيالګى په سراستعمالوو ترڅو د نيالګى د ريښو ساحى ته په مساوى شکل اوبه ورسيږى. کله چى نيالګى وده وکړى نو بايد دنيالګيو ترمنځ يو اوبه شيندونکى الى ته انتقال شى.
خو بايد نوموړى اوبه شيندونکى د ريښو ټولو برخو ته اوبه ورسوى د لوڅو ريښو نوي کېنول شوي نيالګي د کېنولو څخه وروسته که چېرته خاوره درنده وي او ونې د خوب په لانده موسم کې کېنول شوي وي د کرلو څخه ورورسته بايد يو مخيزاوبه نه شي . معمولاً په خاوره کې د ريښو د را پيدا کېدو لپاره کافي رطوبت موجود وي او په ډندونکې کې يو مخيز اوبه کول په درنو خاوروکې د هوا خاليګاوي دمنځه وړي چې غيرهوازي (anaerobic) حالت منځ ته راوړي چې کولاي شي ونې د منځه يوسي.
که چېري خاوره ريګي،نرمه او وچه متېنه وي او نيالګي په کې کرل شوي وي د ډندونکې په شکل اوبه کېداي شي. د کافي رطوبت د ډاډمن کولو لپاره خاوره بايد په مکمل ډول لمده وي مخکې له دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونه مړاوې شي د ډیرو اوبو د مخنیوي لپاره باید اضافي اوبه لرې شي. متناوب لمدول او وچول د ریښو د ودې د اړتیا وړ اکسیجن ته اجازه ورکوي چې خاورې ته د ننه شي.
د ځوانو ونو اوبه کول د سرې ورکولو په پرتله ډیر مهم دي. ځواني ونې د ریښو یو محدود سیستم لري نو اوبه کول باید په وار وار تطبیق شي. د یوې عمومې قاعدې په څیر که چېرته دوه اونې بې له ۲،۵ سانتي متره بارانه په نویو کېنول شویو نیالګیو تیرې شي نیالګي باید اوبه شي . اوبه کول د کلونو کلونو لپاره ضرور دي او اوبه کول په لومړني کال کې د ودې لپاره حیاتي ارزښت لري. ځواني ونې په مني کې ډیر لږ او یا کله کله اوبو ته اړتیا لري. په استثنايي ډول په ډیره شدیده وچکالۍ کې دا به ډیره ښه وي چې د خاورې رطوبت ته د وختي استراحت اجازه ورکړل شي تر څو په مني کې د رطوبت کموالي تشویق شي. د یخني او یا باراني موسم د پیل څخه وړاندې د ډنډونکې شا او خوا خاوره لرې کړې. د ځوانو ونو دپاره دا ډیره ښه ده چې په اونۍ کې دوه واري اوبه شي او د مارچ او جون په مباشتوکې مطلوبه اندازه رطوبت د خاورې په لوړه طبقه کې چېرته چې ریښې وي وساتل شي. خصوصاً د پاڼو د غټیدني، غوړیدني او د مېوې د غټیدني په لړ کې د خاورې ډول چې څنګه ښه خاوره کولای شي اوبه وساتي تاثیر کوي.
د ډیرو اوبو علایم Symptoms of too much water :
د پاڼو ژړیدل چې غور ځیږي او د ریښو خوسا کېدل .
د ډیرو لږو اوبو علایم Symptoms of too little water :
د پاڼو ژړیدل او لویدل او وړې مېوې توئیدل.

۶. د باغ اداره او تنظیم Orchard Management :

د رسیدلي باغ پاملرنه کول

دانارو ونې دې دښه شکل او جوړښت له پاره په ژمي کې شاخه بري شي. په دي ښاخه برۍ کې دونې لوړوالی دغوښتنی وړ اندازی ته رسیدای شی. ماتی ،کږی، او مزاحمت کونکی څانګی دی لری کړل شی.
که د ونې دننه خواته د ونې مرکز خلاص پریښودل ضرورت وي نو د اوړي په موسم کې شاخه بري کولای شی چی دا اړتیا پوره کړي.

دبچګیو او سکرونو پرې کول:

هغه نوي نیالګي او یا لښتي کومې چې د تنې، ریښو او دپیوندي برخې څخه ښکته رازرغونېږی باید ټولې پرې شي او همدارنګه هغه څانګې چې د ونې یوې خواته زرغونېږی او د ونی توازن خرابوی هغه هم باید دښاخه برۍ په وخت کې پرې شی. انار د ریښو څخه دبچګیو ویستلو ته مېلان لری.

هرزه واښه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرزه واښه زیاتره وخت په لاس سره او یا په رمبي سره ویستل کېږي، نوموړی کاردی په سرسری توګه ترسره شی ترڅو دریښو دزیان لامل ونه ګرځی.
C: دانارو ځوانو او پخو ونو ته سره ورکول: زیاته سره ورکونه دمېوې دپریوتلو لامل ګرځی.

په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:

نایتروجن دزیات مصرفه عناصرو دډلې څخه دښه حاصل او ودی له پاره یو اغیزمن عنصردی چې دنایتروجنی سری (امونیم نایتریت) په ډول چې زیات مشهور دی دلاس په ذریعې سره ونو ته په لومړیو دوه کلونو کې اچول کېږي چې دا مقدار دڅلورم کال پوری زیاتیږی.ددریم کال په شروع کې دې دغه سره دباغداری دتراکتور او یا شیندونکی ماشین په وسیله وپاشل شی.
په لاندی جدول کې د خالص نایتروجن اندازه دکېلو ګرام له مخی او یا د امونیم نایتریت ۳۳٪ سرې اندازه یو هکتار باغ ته سفارش شویده په هغه صورت کې چې په یو هکتار باغ کې ۳۳۱ ونې کرل شوې وي:

عمر	خالص نایترجن کېلوګرام	امـــونیم نایتریـــت کېلو ګرام
لومړی کال	19	57.6
دوهم کال	30.5	92.4
دریم کال	50.5	153
څلورم کال او دهغی څخه وروسته	114	345.5

دا کېدای شي چې په منی او یا ژمی کې په یو ځل سره استعمال شی. په سپکو خاورو کې یې په وقفه ایې ډول استعمال اړین دی ، لومړی ځل دی د منی په وروستیو کې استعمال شی اوپاتی برخه دی په پسرلی کې.
په زیاته اندازه نایتروجن او ناوخته دسرې استعمال کولای شې چې دمېوی پخیدنه او رنګ وځنډوی.
ځینو څیړنو ښودلې ده چې دزیات نایتروجن استعمال دونی د بدني ودې او دکمې مېوې تشکېل رامنځته کړی دی. نایترجن کېدای شې چې په مختلفو شکلونو سره استعمال شی:
دامونیم نایتریت (۳۳-۰-۰) ، امونیم سلفیت (۲۱-۰-۰) کوم چې عامه سره ده، یوریا (۴۶-۰-۰) کوم چې دنایتروجن غوره سرچینه ده.
که چېری دخاوری PH د 6.5 څخه پورته وی، دامونیم سلفیت سرې (۲۱-۰-۰) دنایتروجنی سرو دسرچېنی په توګه کوم چې دخاوری دتیزابیت سره مرسته کوی استعمالېږي. که چېری دخاوری ph د 6.5 اویا ښکته وو نو د نایتروجن بله منبع دې استعمال شی. که چېری یی PH د 7.5 څخه لوړ وی، نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفاسفورس سرې دې نه استعمالېږي. په عمومي ډول سره القلی خاورې دانارو د روزلو له پاره مناسبې نه دي.
سرې دې په شیندل شوي ډول سره د نیالګی د څانګو دپراخوالی په امتداد سره واچول شی. دسری داستعمال له امله دسوزیدو دمخنیو په خاطر دی کېمپاوی سری د ونی دتنی څخه ۲۰ سانتی متره لری واچول شی.
دسری داستعمال څخه وروسته دی اوبه خور ترسره شی ترڅو استعمال شوی نایتروجن دریښو طبقی ته ورسیږی. دغذايي موادو او اوبو د رقابت دمخنیوی په خاطر باید دخاوری سطحه لوڅه شی چې د سطحی خیشاوی، دګیاه وژونکو په استعمال او عضوی ملچ سره هرزه بوټي لری شی.
دسری زیاته اندازه باید استعمال نه شی، دنایتروجن زیات استعمال د څانګو دزیاتی ودی ، ناوخته مېوه نیونی، کمزوری رنګ او خوند ، دمېوی ناوخته پخیدنه، او هم امکان شته چې دژمی یخ د ونی د زخمونو دحساسیت لامل وګرځی. همدارنګه دنایتروجن ناوخته او وروسته استعمال یعنی د جولایی د نیمایی څخه وروسته استعمال په ژمي کې ونې له استراحت څخه وباسي.
داسې شواهد او ارقام وجود نه لري چې وښایی د فاسفورس او پوتاشیم استعمال په انارو کې د ونې وده او یا دمېوې جنسیت ښه کړی.په زیاتره وختونو کې د جستو Zn کمښت په انارو کې لیدل کېږی، دغه ستونزه په ژمي او یا دپسرلي په سرکې په پاڼو باندې د جستو د پاشلو په اساس حل کېدای شي.
نایتروجن N او جست Zn په نمونوي ډول دانارو له پاره یوازینی، سرې دي. نایتروجن د زیات مصرفه Macronutrients ، او جست Zn دکم مصرفه عناصرو دډلی څخه دی کوم چې په ډیر کم مقدار سره په ونه کې دکمښت دنښو دلیدلو څخه وروسته استعمالیږی.
په انارو کې دسرو داستعمال عملیی دنورو انارو تولیدونکو هیوادونو څخه:
اسرایل Israel: په کال کې د یوهکتار باغ لپاره د kg 200-300 پورې سره استعمالوي، پوتاشیم هم په همدی اندازه سره د K2O په شکل سره استعمالیږی. حیوانی سری په نمونوي ډول سره استعمال نه لري.
هسپانیه Spain: دسری استعمال تر هغه پوری نه سفارش کېږی ترڅو چې په پاڼو کې دکمښت نښی ونه لیدل شی، دسری استعمال دسری په وسیله د ککړتیا څخه دمخنیوی په خاطر محدود شوی دی نو په دی اساس دسرو داستعمال زیاته اندازه په لاندی ډول ښودل شویده:
لاندی اندازه باید زیاته نه شی:
۱۱۰ واحده نایتروجن، ۸۴ واحده فاسفورس، ۲۳۴ واحده پوتاشیم او ۲۵ واحده مګنېشیم دې د سیلابی اوبه خور په صورت کې استعمال شی. په قطره یې اوبه خور کې د زغم اعظمی حد ۸۵ واحده نایتروجن، ۶۷ واحده فاسفورس، ۱۸۷ پوتاشیم او ۲۰ واحده مګنېشیم دی.که چېری دعضوی سری هره اندازه استعمالیږی باید دنایتروجن د زغم لوړه اندازه دپورته ښودل شوی اندازی څخه معالومه کړل شی.
که چېری سیلابی اوبه خور سیستم په کار اچول شوی وي نو دنایتروجن اندازه دې په لاندی ډول سره په مېاشتو تقسیم کړل شی کوم چې لومړی ځل اوبه خور دغوټیو دماتیدلو سره سم شروع کېږی:

مېاشت دسری اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچ	٪۵
اپریل	٪۲۵
می	٪۲۵
جون	٪۲۰
جولاي	٪۱۵
اګست	٪۱۰

دعناصرو دکمښت د نښو پیژندل:

په انارو کې دنایتروجن او جستو دکمښت نښې زیاتره وخت د ونو په پاڼو او کله کله په مېوو،عمومي وده او یا په لښتو کې لیدل کېږي. چې دا په نمونوي ډول سره هغه نښې دي چې انار یې ښیي.
که چېرې نایتروجن کم وي، دمېوو د ونو زړې ښکتنۍ پاڼې کېدای شي چې زیړې شي، نهایي څانګو وده کمېږي، ونه دمېوې دحاصل څخه غورزیږي او یا یې حاصل کمېږي.که چېرې نایتروجن زیات شي ، بدنې وده کېدای شي چې تیزه شنه شي، خو دمېوې تشکېل کېدای شي چې کم شي او دمېوې پخیدنه د عادي حال څخه ۷۱۰ ورځو پورې ځنډیږي. نو باید هر یو ددواړو پورته حالتونو څخه دنایتروجن کمښت او هم دهغې ډیرښت رامنځته نه شي.
دنوې ودې زیړې پاڼې تل داوسپنې او جستو دکمښت ښکاروندویې کوي او په شدیدو حالتونو کې دونې داخلي برخه کېدای شي چې زیړه شي.
دجستو Zn دکمښت نښې په پسرلي کې زیاتې روښانه معالومېږي، ونې پاڼې او ګلان وروسته غوړوي، پاڼې کوچنۍ او کله کله د رګونو ترمنځ زیړوالی ښایي پاڼې یې تاوې شوې وي.ځینې وختونه د بندونو ترمنځ فاصله یې کمه وي، وروسته بیا په راټلونکې وده کې نوی وده نومورې نښې پټوي.
دجستو کمښت په تیزه وده کونکو ځوانو ونو او په الکلي خاورو کې په کرل شویو نیالګیو کې زیات لیدل کېږي همدارنګه ددوبي په نیمایې کې په ځوانو ونو کې هم لیدل کېږي. په خاورو کې دجستو استعمال غیر اقتصادي عمل دی ځکه چې په ریښو کې زیات جذبیدونکی نه دی اوهم په نباتاتو کې یوغیرمتحرک عنصر دی. دجستو دکمښت دمخینوی کامپابه لاره په پاڼو باندې د زنک سلفیت (طبعي زنک 52%) یا دجستو 14% کلیتونو استعمال دی. نوموړی استعمال د وده ایز موسم په هر وخت کې ترسره کېدای شي خو کېدای شي چې دپاڼې دسوزیدو لامل وګرځي. دجستو استعمال دحاصل د ټولولو څخه وروسته او داستراحت په مرحله کې ډیر غوره دی، په عمومي ډول، په پاڼو باندې د یو ځل شنیدنی له پاره محلول بایدپه یو هکتار کې د 2.2-1 کېلو ګرام اساسي جستو درلودونکی وي.
په لاندې شکلونو کې د جستو د کمښت نښې په انارو کې نه بلکې دانارو دکمښت نښې له دې سره ورته والی لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه کــی وی فــروټ کــې دجــستو دکمــبنت نــښه

دشفتالو په پاڼو کې دنايتروجن دکمبنت ښنه

E. اوبه خور:

دمېوې د نیونې او تشکېل له پاره منظم ډول اوبه خور ضروري دی. دخاورې یوشان رطوبت د ونې دقوت دساتلو، حاصل ورکونې او دمېوې دسایز له پاره ضروری دی. په لومړی کال کې دکرل شویو نیالګیو دریښو دښه تشکېل له پاره مناسبې اوبه ورکول مهم دی. اوبه خوردی د وده ایز فصل دشروع څخه په پسرلی کې شروع او دحاصل داخستنې څخه وروسته وخت پوری دوام کوی.

دسطحي اوبـه خور څخـه دې ډډه وشـی، مکـرر سـپک اوبـه خـور سـطحي ریـښې تـشویقوی کـوم چې دریښې د ورستیدنې د پیداکېدو لامل ګرځی او په تنه او ریښو باندی یرغل کوی او ونه وژنی.

کم تکراری او ژور اوبه خور غوره دی. ونی دی په ژور لوندوالی سره پـه هـرو ۷-۱۰ ورځـو پـه وقفـه کـې اوبه شی خو دا په موسم او هوا پوری تړلی پروسه ده.

په پخو باغونو کې داوبه خور اندازه په اقلیم او خاورې پورې اړه لري. دعمومی قاعدی له مخی دی پـه پسرلی کې 15m3 د ورځی له پلوه یوهکتار باغ ته (سره ددی چې اوبه خور شاید هفتـه وار شـکل سـره وی،خو پورته اندازه د ورځی په بنیاد سره اوسط دی).پورته ورځنۍ اندازه دی تر 350 m3 پـوری دیـوه هکتارباغ له پاره ددوبی په موسم کې دحاصل اخستلو تر وخته زیاته کړل شی.دیـوه موسـم لـه پـاره بـه داوبو ټوله اندازه 6000m3 په یو هکتار اوسی سره د بارانه کوم چې په یوه موسم کـې 4500m3 پـه یـوه هکتارکې اوري،که چېرې باران کم اوري نو دباران داندازې په تناسب سره دی ورسره اوبـه زیـاتی شـی ترڅو دباران اوبه پوره کړی.

کم اوبه خور به دمېوی خراب سایز، دمېوی دزیاتی غورزیدنی، فـشار لاندی ونو او کېـدای شـی چې دراتلونکی ګل کونی اندازه کمه کړی.

دحاصل دټولونی څخه وروسته دی کم اوبه خور ترسره شـی. دژمـی اوبـه خـور څخـه دی ډډه وشـی لکـه دحاصل داخستلو پـه وخـت کـې چـې د درونـد اوبـه خـور. کـه غـواړئ چـې دمېـوی اندازې تـه انکـشاف ورکړئ نو کله کله دی په ژمی کې اوبـه خـور صـورت ونیـسی. ددی څخـه وروسـته اوبـه خـور بـه د سـپر داوړدیدلو، بدنی ودی او په پسرلی کې دغیرمېوه لرونکی ودی لامل وګرځی.

سطحي اوبه کول دقلبي (سپاري) په لیکه او یو مخیزاوبـه کـول (Gravity Flow): د قلبـي یـا سـپاري لیکې بایدد اوبو څخه ډکې شي .ددي دپاره چې د ریښو ټول سیستم ته اوبـه ورسـېږي او بیـا اوبـه تـري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویستل شي.غاړي کېداي شي ددي دپاره چې اوبه دیوې څخه تردوه ورځو پوري دکافي جذب لپاره وساتل شي.او څنډي یا غاړي تر راتلونکې اوبه کولو پوري باید لرې شي.

د خاوري پر بنیاد د مهال ویش مېتودونه (څنګه پوه شو چې څه وخت اوبه ولګوو):

اوبه لګول باید هغه وخت ترسره شي چې %50 اوبه له خاوري څخه جذب شوي وي.په خاوره کې د اوبو د محتویاتود معلوملو لپاره یو رمبي، بیلچه او یاد خاوري نل را واخلي اود 20 څخه 40سانتي پوري وکنئ. هغه خاوره چې تقریباً 50 فیصده اوبه ولري په لاندي ډول احساسیږي:

پولي لرونکې یو مخیز اوبه خور

ځوان باغ د یو مخیز اوبه خور لاندي

د خاوري جوړښت : Soil Texture

ځیږ یا coarse جوړښت: تقریباً وچ ښکاره کېږي چې پنډوسکې جوړوي او خپل شکل نه شي ساتلی.

ښه ګډه خاوره Loamy :

پنډوسکې جوړوي چې څه نا څه د قالب کېدلو وړ دي او کله چې د لاس په ګوتو کېکاږل شي یو نازکه فیته جوړوي رنګ ئې هم تیاره وي .

کلی خاوره Clay soil :

یو دا چې ښه پنډوسکې جوړوي او د یو اینچ یا تر هغه زیاته یوه فیته جوړوي ، تیاره رنګ لري او یو څه چسپناکه هم لري.

واښه او پاڼي (Mulch) د مېووځوانو ونو ته ګټوري دي .واښه او پاڼي یا نباتي پاتي شوني لکه توئي شوي پاڼي، د ونې پوټکي ، د وښو توټې، واښه ، د اري بورپه خاوري کې رطوبت ساتي ، دخاوري بې حده حرارت معتدل ګرځوي ،او دهرزه ګیاو څخه د رقابت په کمولوکې مرسته کوي .د Mulch جوړولو دپاره واښه او پاڼي د 10 څخه تر15سانتي مترو پوري ژوراود تنې څخه څو اینچه وړاندي دخاورو لاندي کېږي.د منې په سرکې دا واښه او پاڼي لرې کېږي.داکار ریښوته اجازه ورکوي چې پوه شي حرارت سړیږي او ژمې راتلونکی دی.نو ونه په فزیالوژیکې ډول ژمې ته په چمتوکېدو پیل کوي.دځلو یا وښو لرې کېدل همدارنګه د موږکانو او نورو خوړونکې حیواناتو د پټیدلو او په ژمې کې د ونې د پوټکي له ژولو مخنیوي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مېوې رنګړي کول:

کله چې ټول عوامل مساعد او غوره وي هغه مهال بيا ونه کولای شي چې ښه ډيره مېوه وکړي. په ونه کې د حده زياته مېوه ممکن ونه کمزوري کړي او لړي غوټې وکړي چې پايله يې د راتلونکې فصل لپاره د حاصل کموالي دي . دروند حاصل کولای شي د کوچني شکل او کمزوري کيفيت د مېوې پايله شي. ددي ستونزو د مخنيوي لپاره د ګل د غوړيدني څخه دوه يا دري اونې وروسته رنګړي کول وکړئ . د حشراتو يا ناروغي پواسطه زخمې شوي مېوې لومړي لرې کړي او د توصيه شوي فاصلي اوسط تعقيب کړئ. مېوه بايد د ۷-۱۰ سانتي مترو پوري په هره څانګه کې يو دبل څخه لرې شي چې وړي څانګي يوازي يوه يا دوه مېوې ولري. رنګړي کول بايد داسي وشي چې د څانګي په اساس يا بيخ کې کمه او د څانګي څوکې ته نږدې زياته ترسره شي ترڅو د څانګي په سرکې د ډيري مېوې له کبله د قاتيدلو او ماتيدلو څخه څخه مخنيوی وشي او يا هم د مېوې رنګړي کول دفصل په اخر کې څانګي دلمر وړانګو ته مخامخ کوي او د قات کېدلو څخه يې ساتي. هغه مېوې چې د جون د مباشتي څخه وروسته رامنځته کېږي بايد له منځه يوړل شي ځکه چې نوموړي مېوې معمولاً په بشپړ ډول نه پخيږي.

دنيالګيو د ځوانۍ په جريان کې (۲-۵)کالو پوري دکلکو مېوو غورځيدل غير معمول نه دي.

د مېوو غورځيدل په زراعتي عملياتو لکه د زياتي سري او اوبه خور استعمال پوري اړه لري هغه مهال چې وده زياتوي. ځواني ونې بايد د فشار لاندي شرايطو کې ونه کرل شي.

د رسېدلي عمر ونې د ځوانو ونو په نسبت د زياتو مېوو د نيولو توان لري همدارنګه د مېوې رنګړي کول د مېوو د غورځيدو کچه کموي ځکه چې ونې د زياتو غذايي موادو دتوليدولو او د زياتو مېوو په نسبت د رنګړي شوو مېوو دساتلو زيات توان لري.

۷. د انارو غټې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:

انار ځيني ګډوډۍ، ناروغۍ او حشرات لري، دهيواد په کچه په انارو کې لاندي حشرات او ناروغۍ پيدا کېږي.

په انارو کې ګډوډۍ او د هغوي کنترول.

- د مېوې چاوديدل: بايد په منظم ډول اوبه خور وشي. زياته وچه خاوره د لندي خاوري په نسبت د مېوو د چاوديدلو ناروغي راټيټوي.
- د باران او دلمر د ښکاره کېدو څخه وروسته د مېوې چاوديدل.
- د لمر پواسطه د مېوې سوځيدل: د کافي سري ورکولو ، په بنيادي توګه د نايتروجن استعمال او د قوي ښاخه برۍ په واسطه د پاڼو ښه پوښ بايد وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د تني یا ریښې ورستیدنه: باید د ذهکشي ښه سیستم وساتل شي تر څو له دغې ستونزې سره مخ نه شي.
- د ښاخونو په وسیله د مېوو ګریدل: مزاحمې څانګي باید لرې شي او د مېوو تر منځ باید مناسبه فاصله وساتل شي ترڅو دغه عمل صورت و نه نیسي.
- د پوټکې توریدل: معمولاً په ذخیره خانو کې دغه عمل په خامو میوو باندې وده کوي. نو باید پخې مېوې راټولې شي او پاکې وساتل شي.

په انارو کې پیداکېدونکې حشرې او د هغوي کنترول(نوموړې حشرې د نورو مېوه لرونکو ونو د حشرو په څیر تداوي کېږي): په کالیفورنیا کې فقط سپږې او چنجې عام حشرات دي همدارنګه په یاد شوي هېواد کې سپږې او چېنجې یوازیني معمول حشرات دي.

Leaf Footed Plant Bugs :نوموړي حشرات چې علمي نوم یې leptoglossus sp دي په زیانمن ډول په انارو باندې راټولیږي خصوصاً په هغه وخت کې چې انار په منځ وچوي. خو بیا هم د نوموړو حشرو زیان تر هغه وخته کم وي ترڅو چې تیزابي مواد له چاودلي برخې څخه څڅیږي. تر هغه چې تیزابي مواد څڅیږي نوموړي حشرات د ژیړي برخې (albedo) د سوري کولو په لټه کې وي مګر نه د داخلي برخې(aril). خو بیاهم ځیني وختونه دوهمې وېروسي پتوجنونه Alternaria او Botrytis په نوموړو سوریو کې راټولیږي. چې د Bacillus thuringiensis او د Leaf Footed Plant Bugs په وړاندې موثر نه دي. خوشبختانه نوموړي حشرې سیمه ایزي او له باغ څخه لرې نه خوریدونکې حشرې دي یعني نشي کولای چې نږدې باغ مصاب کړي.

اداره: نوموړي حشرې په باغ کې د فصل په اخر(اګست او سپتمبر) کې معمولاً نه تر سترګو کېږي.خو که چېرې دوي په همدې باغ یا بل نیږدې باغ کې ژمې تیر کړي نوکېداي شي مخکې تر سترګو شي.
زیاتره کلونه د Leaf Footed bug حشراتو نفوس د طبعي مړینې یعني د لوړ حرارت پرازیتي هګۍ او(Gryon pennsylvanicum) په وسیله تداوي شوي دي. په هر ترتیب نوموړي طبعي کنترول په هغه وخت کې چې د ژمې تیرونکو حشرو زیات نفوس وجود ولري د اعتبار وړ نه دي. نوموړي کنترول د پسرلي په وخت کې چې پرازیتي هګۍ فقط بالغ حشرات متاثره کوي په خصوصي ډول د اعتبار وړ دي . دا هغه ژمې تیروونکې بالغ حشرات دي چې د زیات زیان باعث ګرځي.هیڅ ډول کرنیز کنترول تر اوسه نه دي پیژندل شوي چې د leaffooted bug یا د دې د زیان په وړاندې چې په پیسته کې رامنځ ته کېږي موثر تمام شي. خو بیا هم ځیني کرنیزي تداوې لکه د باغ څخه د پاتې شونو ټولول کولای شي چې د ژمې تیروونکو حشرو په نفوس کې کمښت رامنځته کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپړۍ یا Aphids:

د سپړیو لږ تعداد د تشویش وړ نه دي، او د سپړیو ډیر نفوس د تاویدلو ، ژیړیدلو او د پاڼو دڅانګو د بي ډوله کولو سبب ګرځي او دوي همدا رنګه کولاي شي د یوي چسپناکي مادي چې د شاتو شبنم ورته وایي د تولید سبب وګرځي چې وروسته د Sooty Mold فنګس د ودي سبب ګرځي کومه چې مېوه زیانمنه کوي.

اداره یا Management :

په لومړي سرکې د حشراتو ضد دواګاني استعمال کړئ .کله چې د سپړو تعداد زیات وي او دوي د پاڼو په تاوولو او بي ډوله کولو پیل وکړي ډیر وخت دا کار ستونزمن وي چې دوي کنترول شي ځکه چې تاو شوي پاڼي سپړیو ته د حشراتو ضد دواګانو او طبعي دښمنانو په مقابل کې پناه ورکوي. چېرته چې د سپړیو نفوس په څو تاو شوو پاڼو یا نوو څانګو ځاي په ځاي کېږي نو په دي حالت کې ښه کنټرول ددي څانګو پري کول دي. په غټو ونوکې ځیني سپړۍ د ونې د ضخیمې چترۍ په دننه کې ښیرازه کېږي . ددي ساحو پري کول د سپړیو لپاره لږ مناسب دي، ساحه د هرزه ګیاو څخه چې سپړۍ ساتي پاکه وساتۍ . د نایتروجني سرو ډیره اندازه د سپړیو د بیا پیداکېدو لپاره ډیره په زړه پورې ده. د اړتیا څخه زیات نایتروجن مه استعمالوئ. حشره وژونکې صابون ، د نیم غوړ ، عالي او یا عالي ته ورته پارافیني ډوله تیل د سپړیو موقت کنترول کولاي شي که چېرته په ټولو پاڼو استعمال شي. د پوره پوښښ لپاره د پورته موادو سره په ډیري اندازي اوبه وشیندئ او د پاڼي لاندي او باندي برخي خپل هدف وګرځوئ. پورته مواد سپړۍ په همغه ورځ چې دوا پاشي شوې وي وژني نو ځکه باید تکرار شي.

سپړۍ Mites:

سپړۍ عموما د جسم د پلن والي او هواروالي او د مخکنیو پښو د اوږدوالي څخه پیژندل کېږي ځوانې سپړۍ په مختلفو رنګونو کې لیدل کېږي کېداي شي داغونه او خاپونه ولري او هم کېداي شي چې خاپونه ونه لري. سپړۍ د ژمي په موسم کې منډوکو او وړو څانګو کې هګۍ اچوي نوموړي هګۍ وروسته د پسرلي په موسم کې چوي او د سپړۍ بچې ورڅخه بهر ته راوځي . سمدواره د راوتلو وروسته پاڼو سره تماس نیسي چېرته چې خپله غذا په اساني لاس ته راوړی شي سپړۍ د پاڼي د حجراتو څخه خپله غذا لاس ته راوړي کله چې پاڼي په داسي شکل سره تخریب شي د ونې د ژوند کچه راټیټېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ورسره د مېوې په سایز بده اغیزه پرېوځي او يې مېوه اغیزمنه کېږي .هغه پاڼي چې د سپږۍ (Mites) په ذريعه متضرره شوي وي علایم يې دا دي چې د پاڼې شکل به يې خال ،خال نصواري رنګه وي. هغه ونې چې د مقاومت قوه يې کمه وي د سپږیو زیات نفوس ته زمېنه برابرېږي چې په پاڼو کې تخریبي عمل تر سره کړي ،خو باید دا په یاد ولرو چې د سپږیو زیات تعداد دوه عمده مشکلات رامنځ ته کوي . تقریبا د پاڼو ټول کلوروفیل (Chlorophyll) د منځه وړي او بل دا چې رنګ به يې په زیړ بخن شکل بدل شي . بعضې حشره وژونکې کوم چې د نورو افاتو د مخنیوي په منظور استعمالیږي کله کله ددي سبب کېږي چې په ناڅاپي ډول د سپږیوتعداد زیات کړي.

د سپږیو اداره او کنټرول: کله نا کله سپږۍ په طبعي شکل سره د نورو حشرو په زریعه کنټرول

کېداي شي خو په عمومي ډول کنټرول ددي سبب ګرځي چې اکثره سپږۍ اوړي ته پاتي شي او کاملا د منځه نه ځي. په ژمې کې د Dormant oile استعمال کوم چې یو بیولوژکې کنترول دي د Mites سپږۍ د کنترول یوه لار ده خو ددي په زریعه کېداي شي چې پرته له سپږۍ نوري حشري هم ووژل شي کچېره د 20 فیصده څخه د سپږۍ هګۍ زیاتي وي پدي وخت کې يې باید د مخنیوي لپاره د استراحتي سپرۍ د تیل په لوړه کچه استعمال شي. دي سره کېداي شي چې یو حشره وژونکې هم ورعلاوه شي تر څو د نورو افاتو او حشرو مخنیوي ورسره هم وشي په اکثره باغونو کې د اوړي او پسرلي په موسم کې د Miticides استعمالول غوره دي . خو دا په هغه صورت کې چې سپږیو د خاښونو پاڼي نهایي متضرره کړي وي. Dusting sulfur دوه ځلي یعنې دپسرلي په اخروخت کې (May) او د اوړي په لومړي وخت (June) کې استعمالیداي شي.

چېنجي Worms :

مختلف چېنجي د هر څه خوړونکو (Omnivorous)په شمول د پاڼو څخه غذایي مواد لاس ته راوړي ځیني وختونه په ونو کې چې کومې مېوې دي هغه هم ددي چېنجیو په زریعه د حملې لاندي نیول کېږي . هغه مېوې چې د چېنجیو په زریعه متضرره شوي وي کېداي شي چې د ونې څخه په ځمکه وغورځیږي دا ځکه چې هغه نهایي تخریب شوي دي ولې کمې تخریب شوي مېوې اکثره په ونو کې پاتي کېږي او خصوصیات به يې دا وي چې ژیړ رنګ به لري ، زخمې زخمې به وي او سطحه به يې زیږه وي . او با لاخره مېوه به يې یوه تغیر شوي اوله اصلي رنګ څخه اوښتې او بد شکله وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چینجي اداره او مخنیوي:

ځرنګه چې چینجي مختلف مراحل لري خو د لاروا په مرحله کې یې د مخنیوي لپاره د (Bacillas thuringiesnsis) په نوم تولید شوې دوا چې په عام بازار کې هم خرڅېږي ډېره اغېزمنه ده.
ځرنګه چې دا دوا ډېره مشهوره او عامه ده نو د ډیرو حشراتو د منځه تګ لپاره مناسب او په زړه پوری علاج دی او ددې تر څنګ یې بله خوبي داده چې دګټورو حشراتو ، مرغانو ، او انسانانو لپاره هیڅ نوعه ضرر نه رسوي.
کله چې نوموړي Bacillas thuringiensis استعمال شي نو Leaf rollers خپله غذا څو ساعته وروسته بندوي . او وروسته له څو ورځو مړه کېږي او له منځه ځي یوه بله نوعه سپری د Thoroug spray په نامه هم شتون لري چې دا هم د کنترول لپاره ډیره موثره ده خو دا د هغه leaf roller لپاره استعمالیږي چې د لاروا په مرحله کې او کوچني وي یعني حد اقل ۱ سانتي متر نه باید اوږده نه وي . او د نهایي ضرورت استعمال یې د یو ځل څخه زیات دي د ځینو حشراتو له منځه تګ په خاطر باید (Pesticides) استعمال شي خو ځیني داسي (Pesticides) هم شته چې مفیدي حشري هم وژني لکه د شاتو مچې او Lace Wings ...

د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :

ځني ناروغۍ دي چې هم په خامو انارو او هم په پخو انارو کې رامنځ ته کېږي لکه (Alternaria, Botrytis, fruit rots , surface mold) خو Fruit rots اکثره په پخو مېوو کې رامنځ ته کېږي .
خصوصا هغه وخت کې کله چې دوه مېوې یو بل سره ولګیږي او زده شي . دا ډیر زر په تورو داغونو بدلیږي . انفکشن معمولا په یخي هوا ، باراني پسرلي او اوړي کې صورت نیسي په داسي حالت کې چې مېوه کېداي شي خړېخنه شي او ساحه پتوجن ونېسي. دا کارپه هغه صورت کې کېداي شي چې د انارو مېوه وچوي او داني یي لوڅي شي دغه پتو جنسونه اکثره د دوهمې پتوجن په حیث وروسته د لوځوالي او د Albedo د سوري کېدو څخه پر مختګ کوي او مخ ته ځي . د حاصل راټولولو وخت کې بایدډیر دقت وشي او باید څومره چې امکان لري زر اداره شي که په باغ کې دوړي او خاوري موجودي وي نو د ګرد سره سپورونه خپریږي فلهذا مېوې باید په یو خاص ځاي کې ټولې کړاي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول:

د انارو پخوالي:هغه انار چې د حاصل راټولولو وړ وي معمولاپه دوهمې یا دریمې پاڼو کې تولیدېږي یعني یو کال د کرلو څخه وروسته د انارو مېوې هغه وخت پیک Pick کېداي شي کله چې رنګ يې تیاره سور شي.

د انارو مېوې د ګل د پراخوالي له وجي په مختلفو مراحلو کې ثمر ته رسیږي . هغه حاصل چې کېفیت يي نهایي ښه وي او زمونږد تقاضا وړ وي هغه په شپږمه پاڼه کې لاس ته راځي یعني د کرلو څخه شپږ کاله وروسته . له یو هکتار (Hectare) ځمکې څخه کېداي شي چې شپږ ټنه انار لاس ته راشي .

د حاصل د راټولولو لارې چارې: هغه انار چې تازه په تازه استهلاک کېږي او یا هم پروسس ته نه وړاندي کېږي په ډیر احتیاط سره د لاس په واسطه پیک کېږي ،ځکه چې دا شونې ده که د انارو خارجي پوټکې زخمي یا وګرول شي او یا هم داغي او عیبي شي د هغې په وجه د انارو د مېوې داخلي برخي ته زیان ورسیږي او که زیان هم ور و نه رسي خو دا باید په یاد ولرو چې د زکر شوو ستونزو سره د انارو د مېوې اهمېت په تجارتي لحاظ مخ په ښکته ځي. هغه کسان چې د انارو د مېوې د راټولولو سره سر وکار لري باید مېوې ډیري ژوري راونه شکوي . او نه ډیري رغي . کله چې د انارو مېوې د باغ څخه راټولي شي باید له تیره ښاخونو څخه پاکې شي او په ډیر احتیاط سره په کریټونو کې ځاي پر ځاي شي تر څو د زخمي کېدو مخنیوي يې وشي.

د انارو د مېوو پروسس:

انار کېدای شی چی جوس او یا هم دجیلی (Jelly) په مصرف ورسیږی او که چېری د پوټکو سره مېده شی نو کېدای شی چی په لوړه کچه Polyphenolics ولری. چې په طبابت کې د شربت د جوړولو لپاره يې جوس کېدای شی چی ټینګ او بوره ورسره ګډه شی.

له انارو څخه کېدای شی چی د انارو شربت جوړ شی. د اسیا په ځینو برخو کی انار وچېږی او یا هم د مسالی (مصالحی) د جوړولو په منظور ټکول کېږی.

د انارو ذخیره کول:

کله چی عرضه د تقاضا په نسبت لوړه وي او فصل اوږدوالی ومومی، نو باید مېوی پدی وخت کی په یخو ذخیره خانو کی وساتل شی. د انارو مېوی په 7 درجې د سانتی ګراد او 90 فیصده نسبتی لنده بل کی ساتل کېدای شی. فقط هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه نه وی زیانمنې شوې په یخو خونو کی ساتل کېدای شی او هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه زیانمنې شوي وي کېدای شی چی په ذخیره خانو کی ورستې شی.

د انارو مېوی کولای شو چی د دریو مېاشتو پوری په اسانې سره ذخیره کړو که چېری ذخیره شوی مېوې پخې و نه اوسي نو د پوټکي په بهرنۍ برخه يې نصواری رنګ رامنځته کېږی. کچېری انار تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی حده په ذخیره کی وساتل شی چی پوټکی یي وچ شی نو بیا هم زړی به یی د څه وخت لپاره تازه اوسي. د انارو په ذخیره خانه کی د یخ زیان هم کېدای شی چی رامنځته شی.
پنځه درجی د سانتی ګراد یا لدی څخه ښکته تودوخه دانارو د یخ د زیان باعث ګرځی او کله چی تودوخه د پنځه درجی سانتی ګراد څخه کمېږی نو د یخ د زیان نښی لاپسی زیاتیږی او په هغه وخت کی چی مېوی 20 سانتی ګراد خونی ته انتقالیږی نو د یخ د زیان نښی په څرګند ډول لاپسې ښکاره کېږی، د بیلګی په ډول د پوټکی د نصواری رنګ بی رنګه کېدل،د پوټکو په سطحه دداغونو رامنځته کېدل اوهمدارنګه دورستیدونکواورګانیزمونو په وړاندې حساسیت پیداکېدل یې بېرونی ښکاره نښې دي او داخلی ښکاره نښی یی عبارت دی له :
د تخمونو یا دانو بی رنګه کېدل اوهمدارنګه د تخمونو یادانو د بیلیدونکی سپینی برخی بی رنګه کېدل.

غذايي ارزښت په ۱۰۰ **ml** جوس کې یا دخوړلو وړ برخه کې په **100** ګرامه کې.

	انار
د اوبو فیصدي	**79**
کالوري	**70**
پروتین (%)	**1.1**
چربي	**0.9**
کارلوهایدریتونه (%)	**18**
خام فایبر (**Crude fiber**)	**0.3**

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د ورځنۍ توصیه شوې برخې د اړتیا فیصدي	
ویتامین A	---.
تیامین B1	0.2
رایبوفلاوین B2	1.2
نیاسین	1.4
ویتامینC	8.9
د انارو د برخي اخیستني محتویات په ملي ګرام سره	
کلسیم	1.0
فاسفورس	2.8
اوسپنه	8.0
سوډیم	---
پتاشیم	5.5

په غذاکې برخه اخیستنه Contribution to diet

دانارو په جوس کې خورا ډیر Polyphenol لکه Hydrolyzable tannins چې punicalagins هم ورته وئیل کېږي موجود دي چې د انارو د پوټکو څخه لاسته راځي.

په ابتدايي څیړنیز لابراتوار او د انسانانو په ازمایښتي څیړنو کې د انارو جو س د زړه د ناروغیو د خطري عواملو د Cardiovascular او arterosclerosis په کمولو کې موثر ثابت شویدي. Tannin چې په انارو کې موندل کېږي د Oxidative فشار د کمولو مسولیت لري همدارنګه انارد Systolic وینې Systolic blood په کمولو کې هم کومک کوونکې ښودل شوي دي. څیړ نو ښودلي ده چې د انارو جوس د Prostate cancer او Osteoarthritis په مقابل کې موثر دي . د انارو جوس کېداي شي چې د ویروسونو او بکتریاوو ضد تاثیرات د غاښونو د Plaque نرم مواد چې په غاښونو باندي پیدا کېږي د هغې په وړاندې هم موثر تمام شوي دي. په انارو کې فایبر او ویټامینونه ډیر لوړ دي. په خاص ډول د ویټامین اي او ویټامین سي ښه منبع ده. دري واړه تازه انار په ورځ کې له ٥٠ فیصده څخه زیات توصیه شوي. بیټا کروتین Beta – Carotene او antioxidant لري. بیټاکروتین په رګونوکې د plaque ،د لمر د زیان څخه د سترګو ساتل او د ازاده رادیکالونو په غیر فعاله کولوکې چې د سرطان سبب ګرځي مخینوي کوي، بر علاوه ویتامین A هم جوړوي چې د نظر او د سترګو د غوړ ساتلو لپاره یوه حیاتي ماده ده. انار په مهمه اندازه اوسپنه لري چې د هیموګلوبین لپاره کوم چې په وینه کې اوکسیجن انتقالوي ضروري ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸. پوښښي بوټي

ایا بزګر د عاید لپاره دوهم نبات وکري ؟

ځیني وختونه د انارو په باغونوکې پوښښي بوټي کرل کېږي په بعضي حالاتوکې د اګرانومېکې نباتات، سبزیجات او مېوې ، د حیواناتو لپاره وابښه (Forage) او غلې دانې هم په باغونوکې کرل کېداي شي. په هر حال نور نباتات به د انارو سره د اوبو او غذایي موادو لپاره رقابت وکړي چې د ونې ، حاصل او د مېوې اندازه کموي ، پوښښي بوټو لکه شفتلي او نور Legumes په باراني موسم کې چې ترڅو اوبه کمېږي ګټهور دي. دا طریقه د خاوري حاصلخیزي ډیروي خو نور نباتات لکه هرزه ګیاوي بیاد یخ وهلو زیان ډیروي.

ولې پوښني بوټي وکرل شي؟

- پوښني بوټي کېداى شي د باغ تر حاصل ورکولو پوري د عاید یوه ګټهوره منبع وي.
- د کروندې خاوره ښه کوي.
- د اوبو د ننوتلو نفوذ زیاتوي.
- د خاورې د ښې حاصلخیزی لپاره اوربشي ، او Legumes لوړ ارزښت لري.
- د هرزه ګیاو د کنترول لپاره ګټهور دي.
- د خاوري تخریب کموي.
- ځیني پوښښي نباتات چې په دوراني ډول وکرل شي د خاوري د نیماتود (Nematode) د کنترول لپاره ښه دي .د نیماتود د کنترول لپاره دوراني ښه نباتات ، Sudan grass ، د اوري دانه (Mustard) ، می، , او Cow peas دي.
- په شګلنو خاورو کې وربشې او جودر د سارایي اوربشو (Oat) په نسبت ښه نتیجه ورکوي.

د پوښښي بوټو زیانونه:

- پوښښي نباتات هم د ونو نوو پاڼو او ګلانو ته هغه مهال چې لوړ او ګڼ وي د یخ وهلو خطر زیاتوي
- د یخ وهنې د خطر د کموالي په خاطر ټیټ قدي پوښښي بوټي وکرئ ، مګر وابښه مه کرئ ځکه یخني راټولوي او د بکتریاو د رامنځته کېدو باعث ګرځي او ونو ته انتقال مومې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په پسرلي کې ګڼ نبات امکان لري د نصواري ورستیدنې ، د شاخونو د سوري کېدو ،سرخۍ ، Mildew او نورو فنګسي ناروغیو لامل وګرځي په خاص ډول کله چې نبات لوړ وي. لکه لوړ غله جات او Legumes، د مثال په ډول Faba Bean.
- د دوبي پوښښي نباتات کولای شي د نیماتود تعداد ډیر کړي. د ټول کال نباتات لکه شفتله کېدای شي په دوبي کې ډیري اوبه استعمال کړي ، نو باید ژمني کلني نباتات وکرل شي.

سپارښتنې **Recommendations**:

- د ژمي پوښښي نباتات په خاوره کې اړول کېدای شي چې د خاوري حاصلخیزي ، غذایي مواد ، او د اوبو نفوذ لوړ وي.
- د خاورې د نایتروجن د سمون لپاره Legumes وکرئ. لکه ، مې ، نخود ، Bell Beans شفتلې ، Medics او Cow peas وکرئ.
- ددې لپاره چې خاورې ته ګټه واوړي پوښښي نباتات په خاوره کې واښه کړئ. د نبات هغه برخه چې خرڅېدلای شي ټوله کړئ او نور ټول نباتات په خاوره کې واړوئ چې خاورې ته سره ورکړل شي او خاوره اصلاح شي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library